

บทที่ 4

การวิเคราะห์พัฒนาการของระบบสื่อมวลชนลาว

ในยุคที่ 1 (1950-1975)

เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงพัฒนาการของระบบสื่อสารมวลชนลาวในยุคที่หนึ่ง ในช่วง ค.ศ. 1950-1975 มีลักษณะอย่างไร ผู้วิจัยจึงขอแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นประเด็นหลักรวมทั้งสิ้น 2 ประเด็น คือ

1. องค์ประกอบและความสัมพันธ์ภายในระบบสื่อมวลชน
2. สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระบบสื่อมวลชน

จากกรอบแนวความคิดและทฤษฎีในบทที่ 2 ได้ให้แนวทางการวิเคราะห์ถึงพัฒนาการของระบบสื่อมวลชนลาวไว้อย่างชัดเจน จากผลการวิเคราะห์ที่จะนำเสนอต่อไปนี้จะทำให้ทราบถึงภาพโดยรวมของระบบสื่อมวลชนลาว

โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดการศึกษาแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบและความสัมพันธ์ภายในระบบสื่อมวลชนลาว

ระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 1 ประกอบด้วย

1. สื่อหนังสือพิมพ์
2. สื่อวิทยุกระจายเสียง
3. สื่อภาพยนตร์

ในระหว่างปี ค.ศ. 1950-1975 ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศลาวยังไม่ได้รับการปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์ เป็นช่วงเวลาที่มีสงครามห้าพันกันเองโดยมีอิทธิพลกำลังภายนอกให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จนทำให้ประเทศลาวต้องแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ทางเหนือได้แก่ แขวงพงสาลีและซำเหนืออยู่ภายใต้การปกครองของฝ่ายประเทศลาวและทางใต้อยู่ในความปกครองของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

แม้จะเป็นคนชาติเดียวกัน อาศัยอยู่บนแผ่นดินเดียวกัน แต่ต่างถูกกีดกันเหมือนอยู่ห่างคนละขอบฟ้า ถึงว่าผู้นำทั้ง 2 ฝ่ายได้มีความพยายามที่จะรวมลาวทั้งสองฝ่าย ให้มีเพียงประเทศเดียว แต่การรวมลาวเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมาก

สื่อมวลชนลาวมีรูปแบบเป็น 2 ระบบในประเทศเดียวกัน โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแล้ว แบ่งหัวข้อออกตามลักษณะประเภทของแต่ละสื่อดังนี้

1.1 สื่อหนังสือพิมพ์

ในช่วงปี ค.ศ.1950-1975 จำนวนของหนังสือพิมพ์ลาวที่ผลิตและจำหน่ายซึ่งมีทั้งรายวัน รายสัปดาห์ รายบัณฑิต รายเดือน และรายไตรมาส แต่มีบางฉบับก็ไม่ออกได้ตามกำหนดเวลา เพราะเหตุการณ์บ้านเมืองไม่มีความสงบต้องโยกย้ายสถานที่พิมพ์และมีการจำหน่ายตามความสะดวกตามเงื่อนไขของกาลเวลาอยู่อย่างไม่เป็นปกติ ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ และจำแนกตามกลุ่มหลังอำนาจทางการเมืองทั้ง 2 ฝ่าย ได้ดังต่อไปนี้

หนังสือพิมพ์ฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

1.	หนังสือพิมพ์	"ลาวใหญ่"	รายวัน
2.	หนังสือพิมพ์	"ลาวร่วมสัมพันธ์"	รายสัปดาห์
3.	หนังสือพิมพ์	"ชาติลาว"	รายวัน
4.	หนังสือพิมพ์	"เสียงเสรี"	รายวัน
5.	หนังสือพิมพ์	"สายกลาง"	รายวัน
6.	หนังสือพิมพ์	"เวียงจันทน์โพสต์"	รายวัน
7.	หนังสือพิมพ์	"ลาวล้านช้าง"	รายสัปดาห์
8.	หนังสือพิมพ์	"ลาวสมัย"	รายเดือน
9.	หนังสือพิมพ์	"ไผ่หนาม"	รายเดือน
10.	หนังสือพิมพ์	"เพื่อนแก้ว"	รายเดือน
11.	หนังสือพิมพ์	"ขวัญเรือน"	รายเดือน
12.	หนังสือพิมพ์	"พินลาว"	รายเดือน
13.	หนังสือพิมพ์	"ตำรวจสัมพันธ์"	รายเดือน

หนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาว

1.	หนังสือพิมพ์	"ลาวอิสระ"	รายเดือน
2.	หนังสือพิมพ์	"กองทัพ"	รายเดือน
3.	หนังสือพิมพ์	"แสงสว่าง"	รายไตรมาส

ผู้วิจัยขอแบ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์ภายในระบบ
สื่อหนังสือพิมพ์แต่ละฝ่ายโดยเริ่มจากหนังสือพิมพ์ฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว
ดังรายละเอียดดังนี้

1.1.1 หนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่"

ลาวใหญ่เป็นหนังสือพิมพ์รายวันฉบับแรกเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี
ค.ศ. 1941 ซึ่งมีสำนักพิมพ์ตั้งอยู่ที่ลาว ก่อตั้งโดยคณะสมาคมเขาวชนลาวซึ่งมี
สำนักงานตั้งอยู่ที่วัดหายโศก หน้าวัดองค์คือ (เวียงจันทน์) คณะบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่" ประกอบมีนายบง สุวรรณวงศ์ หัวหน้าสมาคมเขาวชนลาว
เป็นหัวหน้าและมีนายบุญมา (ไม่ทราบนามสกุล) และนายอุ่น ชะนะนิกร เป็นรอง
เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งข่าวเพื่อสร้างทัศนคติ
เกี่ยวกับอุดมการณ์ของชาติให้แก่เขาวชนลาว โดยการปลุกฝังเขาวชนลาวได้
ตระหนักรู้ถึงประวัติศาสตร์ของชาติลาวที่เป็นมาตั้งแต่ในอดีต นับตั้งแต่ชาติลาวได้
ถูกรุกรานจากภายนอก และมีการปลุกระดมเขาวชนและประชาชนลาวให้ลุกฮือขึ้น
ต่อสู้กับการปกครองลาวของฝรั่งเศส นอกจากนั้น "ลาวใหญ่" ยังมุ่งประสงค์
เพื่อวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของคนฝรั่งเศสต่อคนลาว และโฆษณาชวนเชื่อถึงจุด
เอาคนลาวที่อาศัยอยู่ในประเทศและนอกประเทศกลับมารวมตัวกันต่อสู้ด้านศัตรู
และพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์ได้มาจากสมาชิกสมาคมเขาวชน
ลาว ซึ่งมีนายบง สุวรรณวงศ์ เป็นหัวหน้า เนื่องจากสมาคมเขาวชนต้องการ
โฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงชื่อเสียงและเกียรติคุณของตน จึงได้
นำเงินออกเพื่อทำกิจการหนังสือพิมพ์

การจัดองค์กรของหนังสือพิมพ์มีลักษณะแบบเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ซึ่งประกอบ
มีหัวหน้าและกองบรรณาธิการที่ทำงานหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน จัดทำต้นฉบับ แล้ว
ส่งเข้าโรงพิมพ์ เมื่อพิมพ์เสร็จก็นำเอากลับมาแจกจ่ายในหมู่สมาชิกสมาคมและเจ้านาย
ข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนลาวในเขตตัวเมืองใหญ่ เช่น เวียงจันทน์ หลวงพระบาง
สุวรรณเขต และปากเซ และลาวใหญ่ได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านที่เป็นเจ้านาย
ข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนที่สามารถอ่านออกเขียนได้

สำหรับการควบคุมดูแลสื่ออื่น นอกจากดูแลโดยตนเองแล้ว ทางรัฐบาล

ได้มอบหมายความรับผิดชอบให้กระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการ เป็นผู้ตรวจพิจารณาในเรื่องการให้ลงข่าวหรือไม่ควรลงข่าวและบทความในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อหวังให้หนังสือพิมพ์ลงข่าวในเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง

มาถึงวันที่ 9 มีนาคม 1945 ญี่ปุ่นเข้ายึดอำนาจจากฝรั่งเศสซึ่งเป็นวันเดียวกับวันยึดอำนาจในเวียดนามและกัมพูชา คนลาวที่เป็นใจสนับสนุนฝรั่งเศสจะถูกญี่ปุ่นปราบปราม และในขณะเดียวกันนั้นหนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่" ก็ต้องงดการพิมพ์จำหน่าย เพราะกลัวญี่ปุ่น

เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้และถอนทหารกลับคืนประเทศในวันที่ 15 สิงหาคม 1945 ฝรั่งเศสรู้ข่าวก็มีแผนจะกลับเข้ามาลาวอีกครั้งหนึ่ง เพื่อหวังจะยึดหัวเมืองต่าง ๆ ของลาว แต่ในที่สุดฝรั่งเศสก็ยอมมอบความเป็นเอกราชให้ลาวโดยถือเอาวันที่ 12 ตุลาคม 1945 เป็นวันประกาศเอกราชของลาว และหนังสือพิมพ์ลาวใหญ่ได้กลับมาดำเนินการต่อจนถึงปี ค.ศ. 1957 กิจกรรมหนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่" ต้องยุติลงด้วยสาเหตุเจ้าของกิจการหันไปทำกิจการอย่างอื่นและต่อมาถึงปี ค.ศ. 1959 จึงทำหนังสือพิมพ์ลาวร่วมสัมพันธ์ขึ้นแทน

1.1.2 หนังสือพิมพ์ "ลาวร่วมสัมพันธ์"

เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1959 มาถึงปี ค.ศ. 1975 ถือว่าเป็นหนังสือพิมพ์ลาวที่มีอายุมากที่สุดของฝ่ายราชอาณาจักรลาวก่อตั้งโดยนายบง สุวรรณวงศ์ หัวหน้าพรรคลาวร่วมสัมพันธ์ นายบงเป็นเจ้าของและบรรณาธิการโดยตรง

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งข่าวบอกข่าวว่าใครทำอะไรที่ไหน และเมื่อไรและต้องการประชาสัมพันธ์ถึงกิจการของพรรคลาวร่วมสัมพันธ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่และโฆษณาทางการเมืองของพรรคมากกว่าการโฆษณาสินค้า ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์จึงเน้นการแจกจ่ายฟรีมากกว่าการขาย และจำหน่ายอยู่ในเวียงจันทน์เป็นส่วนใหญ่ โดยผู้อ่านส่วนมากจะเป็นกลุ่มปัญญาชนนักศึกษาค่านักกฎหมายและนักการเมือง

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์ มาจากการสนับสนุนของพรรคการเมือง เพราะเจ้าของเป็นหัวหน้าพรรค "ลาวร่วมสัมพันธ์" และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการโฆษณาสินค้า

ลาวร่วมสัมพันธ์พิมพ์จำหน่ายรายสัปดาห์ พิมพ์จำนวน 24 หน้า พิมพ์

ครั้งละประมาณ 2,000 ฉบับ และจำหน่ายในเวียงจันทน์ สุวรรณเขต ท่าแขก ปากเซและหลวงพระบาง

การจัดองค์กรของหนังสือพิมพ์คือเจ้าของหนังสือพิมพ์เป็นทั้งหัวหน้าบรรณาธิการและประกอบมีกองบรรณาธิการนักข่าวการเมือง เศรษฐกิจและข่าวสังคม และรายการบันเทิงอยู่ด้วยกัน ทำงานร่วมกันยังไม่แยกเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน แต่จะมีการแบ่งกันทำงานตามการมอบหมายของหัวหน้า

การควบคุมหนังสือพิมพ์ก็เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ลาวใหญ่ โดยมีกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการเป็นผู้ควบคุมดูแลในด้านหลักการการนำเสนอข่าวและบทความต่าง ๆ และยังมีพรรคการเมืองเป็นผู้ดูแลในด้านการจัดบุคลากรเข้ามาทำงานในหนังสือพิมพ์

เนื่องด้วยสภาพการบ้านเมืองมีการผันแปร ฝ่ายประเทศลาวอยู่ในท่าได้เปรียบ ซึ่งมีท่าและกำลังเหนือกว่าฝ่ายราชอาณาจักรลาว ซึ่งฝ่ายประเทศลาวเห็นว่าหนังสือพิมพ์ลาวร่วมสัมพันธมิตรมีการเคลื่อนไหวออกข่าวกล่าวโจมตีและใส่ร้ายป้ายศรีรัฐบาล ประสมการเมืองแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1973 ด้วยเหตุนี้เมื่อวันที่ 7.9.1975 ประธานคณะกรรมการปกครองปฏิวัติของประชาชนกัมพูชาเวียงจันทน์ได้มีหนังสือทางราชการเสนอให้รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยและประชาสงเคราะห์ให้ออกคำสั่งยุบพรรคลาวร่วมสัมพันธมิตร และยุบหนังสือพิมพ์ลาวร่วมสัมพันธมิตร ซึ่งมีนายบงสุวรรณวงศ์ เป็นเลขาธิการและเจ้าของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ด้วยฐานได้เคลื่อนไหวใส่ร้ายป้ายศรีรัฐบาลประสมชั่วคราวแห่งชาติ และด้านอำนาจการปกครองปฏิวัติของประชาชนกัมพูชาเวียงจันทน์

1.1.3 หนังสือพิมพ์ "เสียงเสรี"

เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1960 โดยมีนายสอบ ไชชนะ เป็นเจ้าของและเป็นบรรณาธิการ เสียงเสรีเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน พิมพ์จำนวน 2,000 ฉบับ จำนวน 10 หน้า จำหน่ายในเวียงจันทน์และมีเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มีการโจมตีฝ่ายประเทศลาว

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์นี้ได้มาจากเจ้าของคือนายสอบ ไชชนะ และกลุ่มผู้ ชนะนิกร เป็นผู้ออกเงินดำเนินการหนังสือพิมพ์และยังได้จากการโฆษณาสินค้าในหน้าหนังสือพิมพ์และการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ด้วย

การจัดองค์การของหนังสือพิมพ์โดยการเป็นเจ้าของของนายสอบ ไชชนะ และมีการจัดตั้งเป็นกองบรรณาธิการข่าวหัวหน้าฝ่ายข่าว ผู้ดูแลการจัดจำหน่าย หนังสือพิมพ์

การควบคุมดูแลสื่อโดยกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการเป็นผู้ตรวจพิจารณาในเรื่องหลักการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารต่าง ๆ เพื่อมิให้หนังสือนำเสนอสิ่ง ที่อาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชนและระดมให้ประชาชนเข้าร่วมกับ รัฐบาลฝ่ายราชอาณาจักรลาวกล้าวจมตีฝ่ายประเทศลาว

เมื่อประเทศลาวเปลี่ยนระบบการปกครองเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวในปี ค.ศ. 1975 แล้ว เจ้าของหนังสือพิมพ์ก็กลัวว่าจะไม่มีความปลอดภัย จึงหลบหนีไปต่างประเทศ ทำให้กิจการหนังสือพิมพ์ยุบเลิกไปด้วย

1.1.4 หนังสือพิมพ์ "สายกลาง"

เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 โดยมีนายสุวรรณ ภูมา เป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคลาวเป็นกลาง โดยมีนายสุกัน วิสัยสาน เป็นบรรณาธิการ พิมพ์ออกจำหน่ายเป็นรายวัน วันละประมาณ 3,000 ฉบับ พิมพ์จำนวน 8 หน้า ด้วยระบบการพิมพ์ที่ทันสมัย พิมพ์สอดสี (แดงและดำ) ที่สวยงามน่าอ่าน

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งข่าวทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และเพื่อการประชาสัมพันธ์ของพรรคมากกว่าการโฆษณาสินค้า จำหน่ายในเวียงจันทน์และต่างจังหวัด เช่น หลวงพระบาง สุวรรณเขต และปากเซ เป็นหนังสือพิมพ์ที่กึ่งธุรกิจและการเมือง

แหล่งเงินทุนและรายได้มาจากพรรคการเมือง โดยมีพรรคลาวเป็น กลางเป็นผู้สนับสนุนและได้จากการโฆษณาสินค้าและการจำหน่ายหนังสือด้วย

การจัดองค์การของหนังสือพิมพ์ นี้เองด้วยเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคลาว เป็นกลางโดยการเป็นเจ้าของของหัวหน้าพรรค จึงได้แต่งตั้งกองบรรณาธิการ กองจัดการและกองการผลิตทำงานโดยการขึ้นำของพรรคลาวเป็นกลาง

การควบคุมดูแลสื่อโดยกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการเป็นผู้ควบคุม โดยการป้องกันมิให้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวลามกอนาจาร หยาดคาย และเป็นการ แสดงออกถึงการยุบปลุกปั่นต่อความมั่นคงแห่งชาติ

เนื่องจากว่าหนังสือพิมพ์เสนอข่าวอย่างเป็นกลาง ไม่มีความสัมพันธ์ลึก

ซึ่งกับกลุ่มบุคคลอื่นที่อยู่นอกพรรคของตน จึงไม่ได้ถูกการกีดกันจากการเมือง แต่เนื่องด้วยว่าสภาพการเมืองเปลี่ยนแปลงไป พรรคการเมืองไม่อาจคงตัวอยู่ในระบบใหม่ได้ เจ้าของหนังสือพิมพ์จึงสั่งปิดตัวเองโดยมีการปิดกิจการหนังสือพิมพ์ด้วย

1.1.5 หนังสือพิมพ์ "ชาติลาว"

เริ่มดำเนินการปี ค.ศ.1963 โดยมีนายปชา ปทิจันท์ เป็นผู้ก่อตั้งและดำเนินการ ผู้เป็นเจ้าของไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด และไม่มีพรรคการเมืองใดให้การสนับสนุนโดยตรง ผู้ทำหนังสือพิมพ์อาศัยการขายข่าวและโฆษณาสินค้าเพื่อความอยู่รอดเป็นหนังสือพิมพ์เพื่อธุรกิจ จำหน่ายในเวียงจันทน์มากกว่าต่างจังหวัด เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน พิมพ์จำนวน 8 หน้า และต่อมาเพิ่มเป็น 10 หน้า จำนวนจำหน่ายประมาณ 5,000 ฉบับ

เนื้อหาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในลาวและมีการโฆษณาสินค้ามากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ผู้อ่านจะเป็นคนทั่ว ๆ ไปโดยไม่จำกัดกลุ่มเป้าหมายมีวางขายตามร้านต่าง ๆ

นายปชา ปทิจันท์ ทำหนังสือพิมพ์ชาติลาวมาถึงปี ค.ศ.1972 ได้แยกออกมาทำหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพสต์ ส่วนหนังสือพิมพ์ชาติลาวนั้นมีนายอินแปง สุริยะเท เป็นเจ้าของ นายคำไพ อะโพย์ เป็นที่ปรึกษา นายหมุพัน ไชยะสิค เป็นผู้อำนวยการ และนายพร จันท์ทราช เป็นบรรณาธิการและผู้จัดการ

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์มาจากเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์เองโดยไม่มีพรรคการเมืองใดให้การสนับสนุน และยังได้จากการจำหน่ายและการโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์

การจัดองค์การของหนังสือพิมพ์จะมีกองบรรณาธิการ กองการจัดการ และกองการผลิตเหมือนกับหนังสือพิมพ์สายกลาง แต่จะทำงานเป็นอิสระเพราะไม่มีพรรคการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

หนังสือพิมพ์ชาติลาวก็ต้องยุติกิจการของตนลงเมื่อประเทศลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 2.12.1975 ด้วยเหตุที่ว่าเจ้าของหนังสือพิมพ์ได้หลบหนีไปต่างประเทศ

1.1.6 หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพสต์

เวียงจันทน์โพสต์เริ่มดำเนินการปี ค.ศ.1972 โดยมีนายปชาปทิจัน เป็น

เจ้าของและบรรณาธิการเจ้าของไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองใด เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน พิมพ์จำนวน 8 หน้า จำหน่ายในเวียงจันทน์มากกว่าต่างจังหวัด จำนวนพิมพ์จำหน่าย 3,000 ฉบับ

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์จะเป็นข่าวและบทความเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม มีการสนับสนุนระบอบใหม่ จึงคงดำเนินการ มาถึงปี 1975 โดยไม่ถูกยุบเลิกและได้เปลี่ยนชื่อเป็นหนังสือพิมพ์ "เวียงจันทน์ใหม่" หลังการปลดปล่อย 1975 และปัจจุบันเป็นกระบอกเสียงของก้าแพงนครเวียงจันทน์ (หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น) และได้รับความนิยมจากผู้อ่านทั้งหลาย ผู้อ่านส่วนใหญ่จะเป็น ข้าราชการ ครู แพทย์ นักศึกษาด้านกฎหมายและพ่อค้าในเวียงจันทน์

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์ได้มาจากเจ้าของหนังสือพิมพ์ ได้จากการโฆษณาสินค้าและได้จากการจำหน่ายหนังสือพิมพ์

การจัดการภายในหนังสือพิมพ์คือผู้เป็นเจ้าของเป็นทั้งหัวหน้ากองบรรณาธิการ และจัดให้มีกองจัดการ กองการผลิต และการจัดจำหน่ายหนังสือพิมพ์

เนื่องจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้สามารถทำงานให้กับฝ่ายประเทศลาว และมีการสนับสนุนระบบใหม่จึงได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายประเทศลาว เมื่อเปลี่ยนระบบ การปกครองแล้วรัฐบาลลาวในระบบใหม่ได้นำใช้หนังสือพิมพ์นี้เป็นของคนโดยมอบ ให้เจ้าครองก้าแพงเวียงจันทน์เป็นผู้ดูแลสืบไป

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หนังสือพิมพ์จำนวน 6 ฉบับ มานั้นเป็นตัวอย่างส่วน หนึ่งของหนังสือพิมพ์ลาวที่อยู่ใต้การควบคุมดูแลของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว ส่วน ที่เหลือนั้นผู้วิจัยได้พยายามค้นหาข้อมูลจากหลายแหล่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่ สามารถค้นหาได้เนื่องด้วยระบบการเก็บรักษาเอกสารของลาวในช่วงนั้นยังไม่เป็น ระเบียบที่สามารถค้นหาได้ อีกอย่างผู้ที่ให้สัมภาษณ์หลายท่านก็ไม่สนองข้อมูลให้ผู้วิจัย ได้

จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์บางฉบับที่กล่าวมาข้างบนนี้ ผู้วิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์อยู่ใต้การควบคุมของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน เป็นเจ้าของและบรรณาธิการและมีนายทุนเป็นผู้อยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุนด้าน เงินทุนและเชื้ออำนาจความสะดวกต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ฝ่ายพระราชอาณาจักรมักมี อายุสั้น มักถูกยุบเลิกและมีเจ้าของใหม่มารับมือสร้างขึ้นใหม่

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์ ได้มาจากเจ้าของกิจการ หนังสือพิมพ์ พรรคการเมืองให้การสนับสนุนและยังได้มาจากการโฆษณาสินค้าและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์

การจัดองค์กรส่วนใหญ่จะมีลักษณะบุคคล เอกชนเป็นเจ้าของดำเนินงาน โดยเอกชนแต่ก็เริ่มมีการจัดการการบริหารงานสื่อด้วยการแบ่งเป็นกองบรรณาธิการ กองจัดการ กองการผลิตและกองการจัดจำหน่าย แต่โดยทั่วไปแล้วยังมีลักษณะในรูปแบบง่ายคายนยังไม่ซับซ้อนเท่าใดนัก

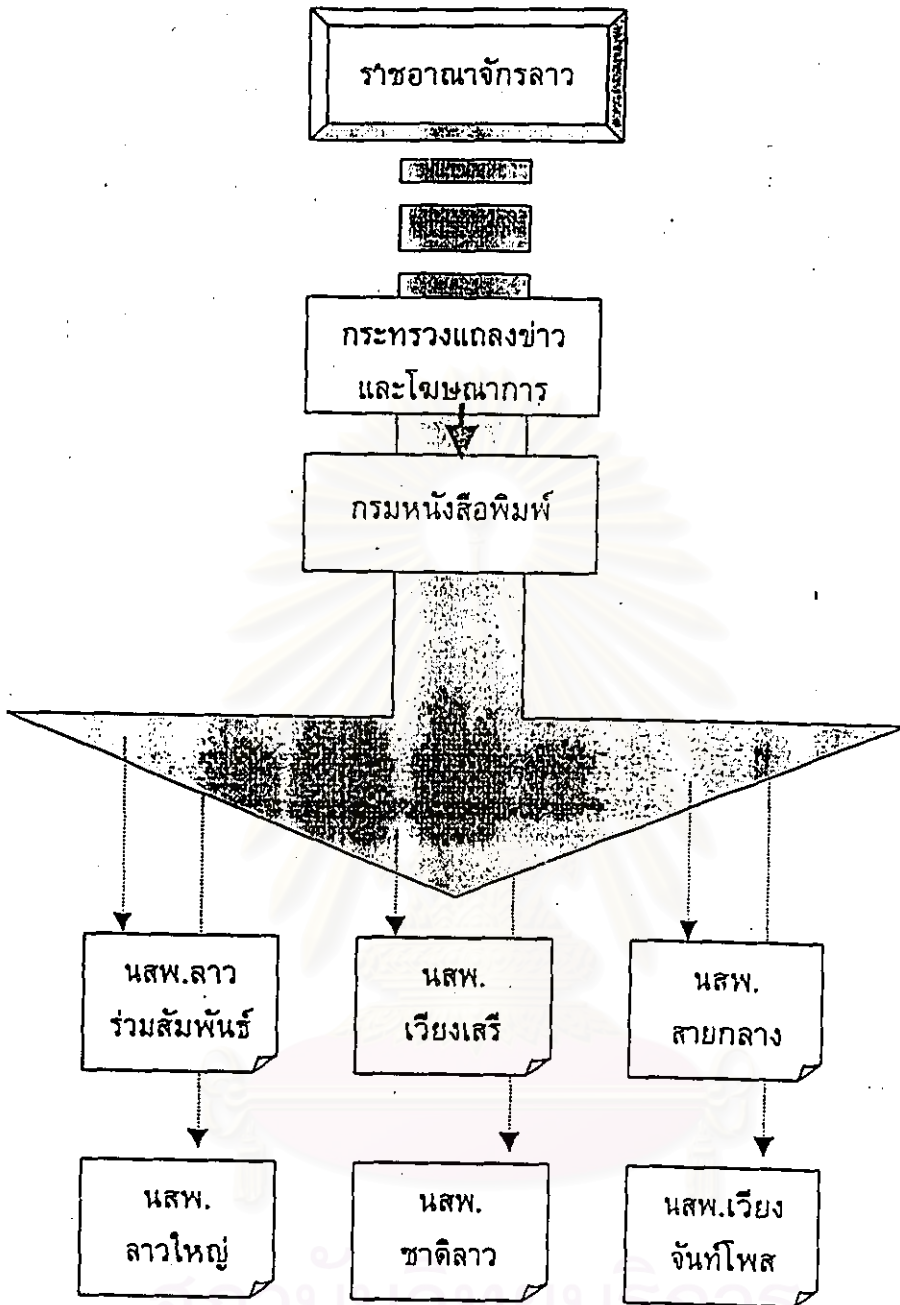
การควบคุมดูแลสื่อสิ่งพิมพ์โดยทั่วไปแล้ว จะเป็นการดูแลโดยตนเองและมีกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการ เป็นผู้กำหนดหลักการในการดำเนินงานและคอยตรวจพิจารณาในเรื่องการนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง มีการห้ามการเสนอข่าวความรุนแรงหรือข่าวที่อาจก่อให้เกิดประชาชนมีความแตกตื่นมากขึ้น หรือความแตกแยกภายในหมู่ประชาชน แต่ที่สำคัญคือรัฐบาลอาศัยสื่อหนังสือพิมพ์เพื่อโฆษณาเผยแพร่นโยบายของตน เพื่อดึงดูดเอาประชาชนอยู่ใต้การควบคุมของฝ่ายประเทศลาวมาสู่ฝ่ายตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แต่ถึงอย่างไรก็ดีเมื่อมาถึงปี ค.ศ. 1975 จำนวนหนังสือพิมพ์ที่ยังคงดำเนินงานต่อไปคือหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพส เปลี่ยนชื่อเป็นเวียงจันทน์ใหม่ ส่วนที่เหลือนั้นได้ถูกยุบเลิกลงไปหมดแล้ว

ความสัมพันธ์ภายในสื่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

สื่อหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยขออธิบายความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ดังแผนภูมิในหน้าถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..... ก่ากับดูแล

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์
ฝ่ายราชอาณาจักรในยุคที่ 1

ระหว่างหนังสือพิมพ์ลาวร่วมสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์เสียง เสรีและหนังสือพิมพ์
สายกลางจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่มีการจับกลุ่มกันเพื่อหลังทางการเมืองและ

ยังคงเป็นเพราะเจ้าของและบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับนั้นจะมีความสนิทสนมกันเป็นการส่วนตัว

- ส่วนหนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่" หนังสือพิมพ์ "เวียงจันทน์โพสต์" และหนังสือพิมพ์ "ชาติลาว" ไม่มีความสัมพันธ์กับหนังสือพิมพ์อื่น ๆ แต่อย่างใดเลย ทั้งนี้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่างก็ทำงานเป็นเอกราชโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์อื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อหนังสือพิมพ์ลาวในขณะนี้มีความสัมพันธ์ทางด้านตัวบุคคลและพรรคการเมืองที่มีนโยบายคล้ายคลึงกัน เพราะเจ้าของหนังสือพิมพ์และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางฉบับจะมีความสนิทสนมกันเป็นการส่วนตัวและยังเป็นเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับไม่ได้ขึ้นต่อกัน มีเจ้าของต่างกันและดำเนินงานโดยอิสระ แต่ละหนังสือพิมพ์ต่างก็แข่งขันกันแย่งชิงเอาลูกค้าของตน แต่มีจุดร่วมกันคือต่างก็พากันกล่าวร้ายป้ายสี ฝ่ายประเทศลาว เพราะนี่เป็นนโยบายของกระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการของฝ่ายราชอาณาจักรลาวที่ใช้สื่อหนังสือพิมพ์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนลาวได้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งเป็นการดึงดูดเอาประชาชนเข้าข้างฝ่ายราชอาณาจักรลาว

กระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการทำบทบาทหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เพื่อให้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน แต่ไม่ได้มีหน้าที่กำหนดในเรื่องการจัดการ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เข้าทำงาน หรือการจัดสรรงบประมาณให้หนังสือพิมพ์ แต่บทบาทหน้าที่ควบคุมดูแลสื่อในฐานะที่เป็นกลไกของรัฐบาลเข้าทำการดูแลสื่อเพื่อให้สื่อช่วยทำการประชาสัมพันธ์การแจ้งข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน

นักสื่อสารมวลชนลาวของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวได้มีความพยายามจัดตั้งเป็นสมาคมนักข่าวขึ้นตั้งแต่ปี 1973 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จด้วยสาเหตุที่นักเขียนนักข่าวหลายคนยังไม่สามารถรวบรวมตัวกันได้ และมีหลายรายได้หนีไปต่างประเทศ จนถึงเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1975 จึงจัดตั้งสมาคมนักข่าวขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อสงเคราะห์เพื่อนักข่าว และในการสร้างสันติภาพความถูกต้องปลอดภัยของชาติ และปฏิบัติในการเสนอข่าวต่อปวงชนตามความเป็นจริง

เนื่องจากว่าสภาพการบ้านเมืองลาวในช่วงปี ค.ศ. 1975 อยู่ในสภาวะกำลังเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง จึงเป็นผลทำให้สมาคมนักข่าวไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ และในที่สุดก็ต้องล้มละลายไปตามระบบการปกครองของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว เช่นเดียวกับองค์กรสื่อมวลชนอื่น ๆ ในฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

หนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาว

ผู้วิจัย ขอวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาว จำนวน 3 ฉบับดังต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์ "ลาวอิสระ"

"ลาวอิสระ" เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของฝ่ายปะเทดลาว ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 13 สิงหาคม 1950 โดยคณะแนวลาออิสระ ซึ่งมีนายสีชนะ สีสาน เป็นบรรณาธิการคนแรก พิมพ์ด้วยแผ่นหินลิโต้ (เขียนใส่แผ่นหินทางป็น) ออกจำหน่ายเดือนละครั้ง พิมพ์จำนวนจำกัด ใครอ่านแล้วก็พูดต่อ ๆ กันไป เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการแถลงนโยบายของรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาว ในเรื่องการต่อสู้กู้ชาติ และเผยแพร่เกียรติคุณผู้ที่มีบทบาทต่อสู้กับฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

เมื่อถึงปี 1956 ซึ่งเป็นระยะสิ้นสุดสงครามต้านลัทธิล่าอาณานิคมแบบเก่า (อาณานิคมของฝรั่งเศส) มาสู่สงครามต้านลัทธิล่าอาณานิคมแบบใหม่ (อเมริการุกรานลาว) ลาวอิสระได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นหนังสือพิมพ์ "ลาวรักชาติ" หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ลาวรักชาติจะเป็น การแจ้งข่าวกระบวนการและผลงานของประชาชนลาว ในเรื่องการต่อสู้ต้านกับฝ่ายราชอาณาจักรลาว และถึงปี ค.ศ. 1957 ฝ่ายปะเทดลาวและฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวได้เจรจาทกลงกันสร้างความถูกต้องปองคองกันโดยมีการจัดตั้งรัฐบาลประสมแห่งชาติ พรรคประชาชนลาวในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองหนึ่งได้ออกเคลื่อนไหวอย่างเปิดเผย พรรคได้นำเอาหนังสือพิมพ์ลาวรักชาติ ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของพรรคได้ตีพิมพ์จำหน่ายอยู่ในนครหลวงเวียงจันทน์ และหลายตัวเมืองในทั่วประเทศ ในเวลานี้เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งข่าว และโฆษณาเผยแพร่กระบวนการต่อสู้ในสภาเผยแพร่แนวทางของพรรค ปลุกระดมประชาชนลุกขึ้นต่อต้านกับศัตรู

ต่อมาเมื่อสิ้นปี ค.ศ. 1959 หนังสือพิมพ์ลาวรักชาติได้ออกเป็นรายสัปดาห์

เนื้อหาได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพและทันต่อเหตุการณ์ พิมพ์ออกจำหน่ายสัปดาห์ละ 3,000 ฉบับ มีการจำหน่ายอยู่ภายในเขตเมืองเวียงจันทน์ เมืองท่าแขก เมืองสุวรรณเขต และปากเซ เป็นจำนวนมาก และส่วนหนึ่งได้ส่งไปให้นักศึกษาลาวในประเทศฝรั่งเศสที่ได้สั่งจอง

แต่เนื่องด้วยว่าฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว มีการทรยศยุบรัฐบาลประสมจับกุมบรรดาผู้นำฝ่ายประเทศลาวเข้าคุกแล้วพวกเขา ก็สั่งยุบหนังสือพิมพ์ลาวรักชาติ ทำให้หนังสือพิมพ์ลาวรักชาติต้องงดการพิมพ์ในปี 1960

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์ "ลาวอิสระ" ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาว โดยพรรคประชาชนลาวจะเป็นผู้สนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์การพิมพ์ทั้งหมด หนังสือพิมพ์นี้ไม่มีการโฆษณาสินค้าและการจำหน่ายแต่อย่างไรเลย โดยการแจกจ่ายให้บรรดาผู้นำฝ่ายประเทศลาว ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ นักศึกษาปัญญาชนและประชาชนในตัวเมืองต่าง ๆ ทั้งในเขตควบคุมของฝ่ายราชอาณาจักรลาว

หนังสือพิมพ์ลาวอิสระจะต้องอยู่ใต้การควบคุมดูแลและชี้นำจากพรรคประชาชนลาว โดยมีคณะกรรมการโฆษณาศึกษาอบรมและวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง คณะดังกล่าวจะเป็นผู้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของพรรคเข้าดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์โดยไม่อนุญาตให้บุคคลที่ด้านพรรคและรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาวเข้าทำงานได้

การจัดองค์กรของหนังสือพิมพ์เป็นลักษณะแบบง่ายตาย โดยมีกองบรรณาธิการเดียวกันทำงานหลายด้านพร้อม ๆ กัน ยังไม่แยกเป็นหน่วยงานย่อย

2. หนังสือพิมพ์ "กองทัพ"

หนังสือพิมพ์กองทัพ จัดพิมพ์ฉบับแรกในวันที่ 20 มกราคม 1965 โดยการตกลงของกองบัญชาการทหารสูงสุด พิมพ์จำหน่ายรายปักษ์ มี 4 หน้า หนังสือพิมพ์ไม่ได้ขาย มีแต่แจกจ่ายให้ทหารในกำลังประกอบอาวุธของฝ่ายปะเทดลาวเป็นผู้อ่าน และส่วนหนึ่งแจกจ่ายให้ผู้นำฝ่ายปะเทดลาว

จุดประสงค์หลักของหนังสือพิมพ์กองทัพ คือ เป็นกระบอกเสียงของกองทัพโฆษณาเผยแพร่ชัยชนะของฝ่ายปะเทดลาว ปลุกกระตุ้นน้ำใจรักชาติของนักรบและประชาชนลาว เพื่อเข้าร่วมกระบวนการต่อสู้ปลดปล่อยประเทศให้พ้นจากแอกการปกครองของต่างชาติ

แหล่งเงินทุนและรายได้ของหนังสือพิมพ์กองทัพ ได้มาจากงบประมาณของทหารทั้งหมด ไม่มีรายได้อื่นใด เพราะไม่มีการขายและโฆษณาสินค้า

การจัดองค์กรในรูปแบบที่ง่ายตาย มีหัวหน้าบรรณาธิการและนักเขียนจำนวน 3-4 คน ช่วยทำงาน จัดทำต้นฉบับ แล้วส่งโรงพิมพ์ ทางโรงพิมพ์จะจัดส่งไปให้กรมกองทหารในพื้นที่ต่าง ๆ

หนังสือพิมพ์กองทัพอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกรมใหญ่การเมืองกองทัพของฝ่ายปะเทดลาว และมีสายเกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์ลาวอิสระ

3. หนังสือพิมพ์ "แสงสว่าง"

เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1966 ตามมติตกลงของคณะกรรมการศูนย์กลางพรรคประชาชนลาว (พรรคประชาชนปฏิวัติลาวในปัจจุบัน) แสงสว่างเป็นกระบอกเสียงของพรรคโดยตรง หรือเรียกว่า "คู่มือของพรรค" เป็นรูปเล่มขนาด 13 x 19 เซนติเมตร ออกจำหน่ายรายไตรมาส พิมพ์ออกจำหน่ายครั้งละ 250-300 เล่ม ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนถึงเดือนเมษายน 1975 มียอดจำหน่าย 29 ฉบับ แต่ละฉบับมีความยาวประมาณ 64 หน้า จำหน่ายเฉพาะสมาชิกของพรรคและบุคคลที่สนใจลัทธิมาร์กซ์-เลนิน

เนื้อหาของแสงสว่างส่วนใหญ่จะเป็นการรวบรวมเอาบรรดาแนวทางแผนนโยบาย มติและคำสั่งของพรรคออกเผยแพร่อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะมติครั้งที่ 15 ของศูนย์กลางพรรค บรรดาบทเรียนแห่งการก่อสร้างพรรค บทเรียนแห่งการขึ้นนำ และการนำพาของพรรคในกระบวนการต่อสู้ปลดปล่อยชาติ และการนำเอาลัทธิมาร์กซ์-เลนิน มาเผยแพร่ให้สมาชิกพรรคและชั้นคนที่สนใจลัทธิดังกล่าว

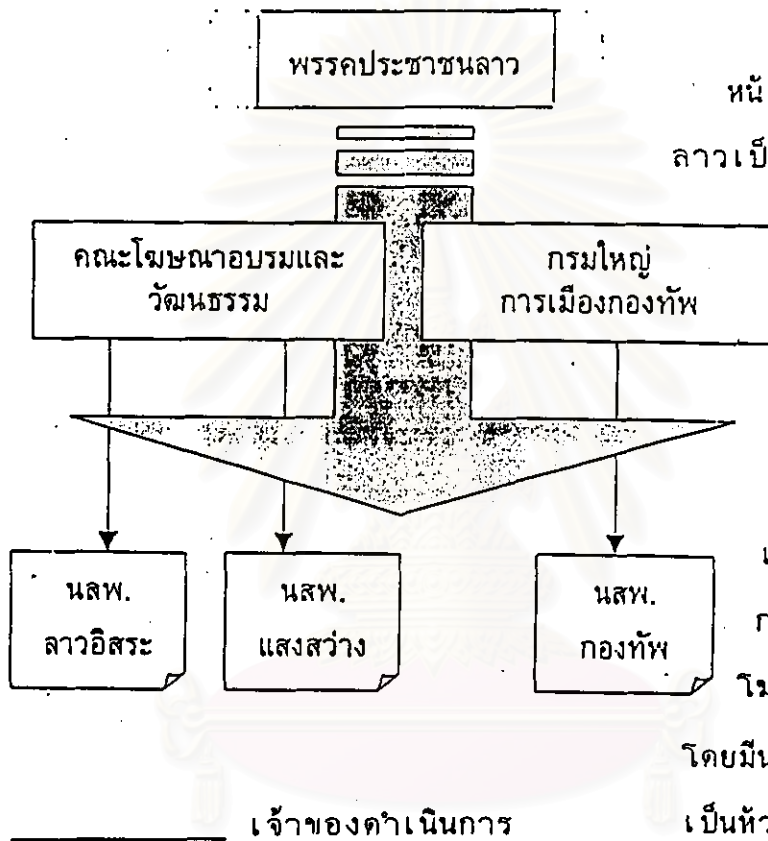
แสงสว่างได้สร้างคุณสมบัติขึ้นให้แก่พรรคในการยกระดับความรู้ความเข้าใจทางด้านการเมือง แนวความคิด ที่ส่นคติ อุดมการณ์ของพรรคและความสามารถในการทำงานของสมาชิกพรรคและปัญญาชนปฏิวัติ

แหล่งเงินทุนและรายได้ของแสงสว่าง ได้มาจากการสนับสนุนของพรรคและรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาว แสงสว่างจะไม่มีโฆษณาสินค้าและไม่ได้จำหน่าย/ขาย เพราะเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคที่ต้องการให้สมาชิกของพรรคได้อ่านอย่างทั่วกัน

การจัดองค์กรของแสงสว่างเป็นเพียงหน่วยงานหนึ่ง ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการโฆษณาอบรมและวัฒนธรรม โดยจัดให้มีกองบรรณาธิการทำหน้าที่

รวบรวมบทเขียนจากเพื่อนร่วมงานส่งมาแล้วทำการตรวจแก้ และบรรณาธิการจัดรูปเล่มเพื่อส่งโรงพิมพ์ แสงสว่าง ทำงานร่วมกับคณะกรรมการโฆษณาอบรมและวัฒนธรรม และทั้งอยู่ใต้การชี้นำของพรรคโคบตรง

ความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายประเทศลาว

หนังสือพิมพ์ฝ่ายประเทศลาวเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคและรัฐบาลฝ่ายประเทศลาว โดยรัฐบาลเป็นผู้จัดตั้งขึ้น และดูแลควบคุมตลอดเวลา หนังสือพิมพ์ "ลาวอิสระ" และ "แสงสว่าง" อยู่ใต้การชี้นำของคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรม

โดยมีนายสีชนะ สีสาน เป็นหัวหน้าและ เป็นทั้งหัวหน้าหนังสือพิมพ์อิสระด้วย นายคำมา พรหมกอง หัวหน้าหนังสือพิมพ์แสงสว่าง เป็นรองหัวหน้าคณะดังกล่าวและทั้งเป็น

แผนภูมิที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ในสื่อหนังสือพิมพ์ฝ่ายพรรคประชาชนลาว ยุคที่ 1

เพื่อนสนิทกับนายสีชนะ สีสาน และทั้งเป็นเพื่อนร่วมงานในอาชีพเดียวกัน ทั้งนายสีชนะ สีสาน และนายคำมา พรหมกอง ร่วมเป็นคณะชี้นำในคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมด้วยกัน

ส่วนหนังสือพิมพ์กองทัพนั้น ถึงแม้ว่าไม่ได้เป็นหน่วยงานเดียวกันกับลาวอิสระ และแสงสว่าง แต่ก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นสื่อของกองทัพที่ขึ้นกับกรมใหญ่การเมืองกองทัพ โดยมีการชี้นำและใต้การนำพาของพรรคประชาชนลาว เหมือนกัน

1.2 สื่อวิทยุกระจายเสียง

ในส่วนระบบโครงสร้างการกระจายเสียงในประเทศลาวช่วงปี 1950-1975 นั้น โดยสรุปแล้วเป็นระบบกระจายเสียงที่รัฐบาลเป็นเจ้าของสื่อประเภทนี้ และมีการบริหารงานโดยระบบราชการ การบริหารงานสถานีวิทยุกระจายเสียงจะเป็นเจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการและรัฐบาลจะมีความรับผิดชอบทางการเงิน การใช้จ่ายกิจการการกระจายเสียงทั้งหมด

ตั้งแต่เริ่มแรกก่อตั้ง วิทยุกระจายเสียงถูกใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เพราะว่าบรรดาผู้นำต่างได้พบผลดีของการพูดโดยตรงต่อประชาชน และด้วยเหตุนี้ถึงว่าลาวยังไม่มีตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับสื่อมวลชน แต่ก็มีภาระระบุว่าสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียงต้องเป็นของรัฐบาล และมีการกำหนดห้ามมิให้เอกชนกลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคลเป็นเจ้าของโดยมีเหตุผลว่า สื่อเหล่านี้มีผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติอย่างรวดเร็วและใหญ่หลวง ทั้งในด้านสร้างสรรค์และทำลายล้าง ถ้ามองในด้านค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว จะเห็นว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงต้องการทุนอันมหาศาล ด้วยเหตุนี้รัฐบาลลาวในแต่ยุคสมัยจึงนำเอาสื่อมวลชนเหล่านี้มาใช้เพื่อโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนลุกขึ้นต่อสู้ด้านการรุกรานเพื่อปลดปล่อยประเทศชาติและการพัฒนาประเทศในอนาคตด้วย

สถานีวิทยุกระจายเสียงที่สังกัดฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวในช่วงปี ค.ศ. 1950-1975 มีดังนี้

- (1) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาว 3 แห่ง ตั้งที่ เวียงจันทน์ 1 สถานี ที่หลวงพระบาง 1 สถานี และที่ปากเซ 1 สถานี ทั้งสามสถานีนี้สร้างขึ้นระหว่าง 1968 โดยความช่วยเหลือจากประเทศอังกฤษ, ออสเตรเลีย, ฝรั่งเศส และ เยอรมันตะวันตก
- (2) สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมจิตวิทยา 1 สถานี (เวียงจันทน์) สร้างปี 1972
- (3) สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมสื่อสาร 1 สถานี (เวียงจันทน์) สร้างปี 1960
- (4) สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาค 3 (สะหวันนะเขต) 1 สถานี สร้างปี 1968

(5) สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาค 2 (ซาทองลิ่งแล็ง) 1 สถานี
สร้างปี 1970

(6) สถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมตำรวจ (เวียงจันทน์) 1 สถานี
สร้างปี 1973

สถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะเทศลาวมี 2 สถานี คือ

(1) สถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะเทศลาว (เวียงชัย) 1 สถานี
สร้างปี 1960

(2) สถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะเทศลาว (คังไซ) 1 สถานี
สร้างปี 1968

การที่ฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวมีจำนวนสถานีหลายแห่งเช่นนี้เป็นเพราะ
รัฐบาลฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวมีความประสงค์เพื่อใช้สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อ
วิทยุกระจายเสียง ทำการประชาสัมพันธ์กับประชาชนลาวให้มีความรู้ ความเข้าใจ
การทำงานของรัฐบาล และใช้เพื่อบริการข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงแก่มวลชนลาว
แต่ที่สำคัญคือเพื่อใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงทำสงครามจิตวิทยา ดึงดูดเอาประชาชน
ในเขตตรวจตรา ควบคุมของฝ่ายปะเทศลาว

ด้วยเหตุนี้ เราจึงเห็นว่าที่ตั้งของสถานีวิทยุกระจายเสียงจึงกระจาย
ไปในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีประชาชนอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่นเช่นเมืองเวียงจันทน์
เมืองหลวงพระบาง และเมืองปากเซ (แขวงล้าปาลัก) การกระจายเสียงสามารถ
ไปทั่วทุกภาคของประเทศ โดยให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาว
ที่ตั้งอยู่เวียงจันทน์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการกระจายเสียง เพื่อให้สถานีแห่งต่าง ๆ
ทำการถ่ายทอดสดไปยังประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้รับข่าวสารอย่างทั่วกัน

และนอกจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาวที่เป็น
ของรัฐบาลแล้ว ยังมีสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก ของกรมสื่อสาร และ
กรมจิตวิทยา ก็ทำหน้าที่ถ่ายทอดสดรายการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติ
โดยมีเป้าหมายเพื่อแย่งชิงเอาผู้ฟังให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ทั้งนี้เนื่องจากว่าเป็นช่วงเวลาประเทศลาวมีการรบกัน ทำสงครามห้ำ
หั่นกันอย่างดุเดือด ฝ่ายพระราชอาณาจักรจึงถือโอกาสดึงดูดเอาการช่วยเหลือการ
สนับสนุนเงินทุน อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยของโลกจากสหรัฐอเมริกา เพื่อ

หวังได้ชัยชนะจากฝ่ายประเทศลาว แต่ในที่สุดฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวต้องพ่ายแพ้แก่ฝ่ายประเทศลาว

น่าเสียดายที่ผู้วิจัยไม่สามารถค้นหาข้อมูลอย่างละเอียดของแต่ละสถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวมานำเสนอในวิทยานิพนธ์ของตนได้อย่างครบถ้วนว่าแต่ละสถานีตั้งขึ้นเพื่อทำบทบาทหน้าที่อะไร ทำไมต้องตั้งที่โน่นที่นี่ มีความแรงส่งเท่าใด กระจายเสียงวันละกี่ชั่วโมง มีรายการอะไรบ้าง และอื่น ๆ ทั้งหมดนี้จึงขอเสนอให้ผู้รู้มีปัญญาทำการค้นคว้าศึกษาต่อไป

ต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแหล่งเงินทุน รายได้ การจัดองค์กร การควบคุมวิทยุกระจายเสียง และความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงดังต่อไปนี้

แหล่งเงินทุนและรายได้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว ส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาล และได้รับการช่วยเหลือด้านอุปกรณ์จากต่างประเทศ เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาวได้รับการช่วยเหลือจากประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และเยอรมัน

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก ภาค 2 ที่เขตลำทองด้อยแจ็งได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาโดยตรง โดยอเมริกาเป็นผู้สนับสนุนให้กำลังพิเศษวางเปล่า (ผู้นำของเผ่าม้ง) เพื่อทำการต่อสู้กับฝ่ายประเทศลาว

ส่วนสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก ในภาคต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณทหารทั้งหมด และมีการสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เพื่อทำสงครามจิตวิทยากับฝ่ายประเทศลาว

การจัดองค์การวิทยุกระจายเสียงของลาวจัดได้ว่าเป็นระบบของรัฐบาลดำเนินงานโดยรัฐบาล ซึ่งมีกระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการเป็นกลไกการบริหารงานการจัดองค์กร และต่อจากกระทรวงยังมีกรมวิทยุกระจายเสียงเป็นผู้ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด กรมวิทยุกระจายเสียงมีหน้าที่เสนอแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงอนุมัติเจ้าหน้าที่เข้าทำงานในสถานีวิทยุต่าง ๆ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแต่ละแห่ง จะมีการจัดองค์กรคล้าย ๆ กัน คือ มีหัวหน้าสถานีและรองหัวหน้าสถานีจำนวนหนึ่งตามความเหมาะสมของแต่ละสถานีที่มีขนาดใหญ่และเล็กแตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้ว แต่ละสถานีก็จัดให้มีฝ่ายข่าว ฝ่ายเทคนิคและฝ่ายธุรการ ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ตาม

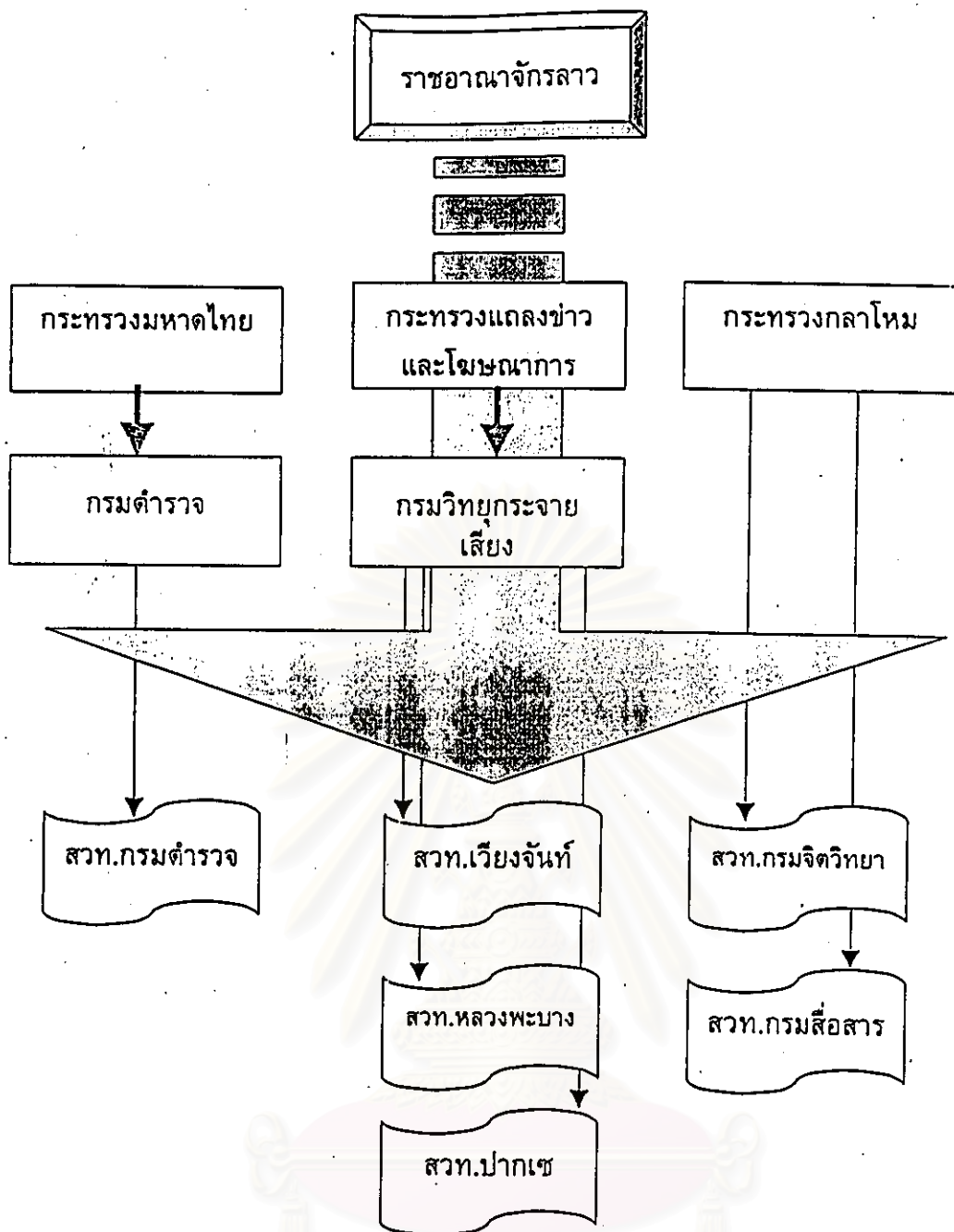
ความชำนาญและมีการประสานงานกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานีโดยอยู่ภายใต้การชี้นำของหัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้น ๆ

การกระจายเสียงของลาวต้องอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลแห่งพระราชอาณาจักรลาว ผู้มีอำนาจในการบริหารงานวิทยุกระจายเสียง ที่ทำหน้าที่ควบคุมสถานีต่าง ๆ คือ กระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการ โดยมีกรมวิทยุกระจายเสียงเป็นผู้ดูแลโดยตรง เพื่อให้แต่ละสถานีมีความร่วมมือกันในการเสนอข่าวเหตุการณ์ให้ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นประโยชน์แก่การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล โดยจะเน้นไปในทางการกล่าวโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อให้ประชาชนลาวเห็นว่าฝ่ายตนมีความเป็นธรรม มีความเป็นประชาธิปไตยกว่าฝ่ายปะเทดลาว

ตามสภาพความเป็นจริงของสังคมลาวในยุคนี้ ระบบการกระจายเสียงของลาวโดยรัฐบาลเป็นเจ้าของ และบริหารงานโดยระบบราชการ การโฆษณาสินค้าทางสื่อกระจายเสียงของฝ่ายประเทศลาวจะมีความแตกต่างกันไป สถานีวิทยุกระจายเสียงบางแห่งจะได้โฆษณาสินค้ามากน้อยแตกต่างกัน โดยขึ้นกับความสนใจมากน้อยแตกต่างกัน โดยขึ้นกับความสนใจของเจ้าของสินค้าและความสนใจของกลุ่มผู้ฟังวิทยุกระจายเสียงนั้น ๆ

การบริหารงานจะเปิดโอกาสให้ส่วนราชการที่มีสถานีวิทยุกระจายเสียงดำเนินการเอง ดังนั้นการบริหารเงินจึงไม่เป็นระเบียบ หากเจ้าหน้าที่ขาดความซื่อตรง จะทำให้เกิดความวุ่นวายบ้าง แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการควบคุมของฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความเป็นอิสระในการนำไปสู่การทดลองและการพัฒนาการกระจายเสียงได้ส่วนหนึ่ง

ความสัมพันธ์ภายในสื่อวิทยุกระจายเสียงฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว

เจ้าของดำเนินการ

แผนภูมิที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียง
ฝ่ายราชอาณาจักรในยุคที่ 1

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาวทั้ง 3 แห่งตั้งอยู่ที่เวียงจันทน์, หลวงพระบาง, ปากเซ ล้วนแต่เป็นของรัฐบาลเป็นเครือข่ายเดียวกันอยู่ใต้การควบคุมของกระทรวงแถลงข่าวแห่งพระราชอาณาจักรลาว นอกจากจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เครือข่ายเดียวกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพบก เข้าด้วยกัน เพราะว่ากองทัพบก นอกจากขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมที่อยู่ในรัฐบาลแห่งพระราชอาณาจักรลาวแล้ว แต่ละสถานีวิทยุกระจายเสียงยังต้องประสานความร่วมมือกับสถานีวิทยุกระจายเสียง

ของรัฐบาล หรือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาวด้วย

- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาวที่ตั้งอยู่เวียงจันทน์ นั้นมีความสัมพันธ์กับเครือข่ายของตนในลักษณะที่เป็นศูนย์ถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลให้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงประจำแขวงหลวงพระบางและปากเซ เพื่อให้ทั้งสองเป็น สถานีถ่ายทอดและร่วมกันกล่าวพระนามโจอมติฝ่ายปะ เทคลาว

- ส่วนสถานีวิทยุกระจายเสียงของกองทัพภาคที่ตั้งอยู่ในเวียงจันทน์ ก็เช่นเดียวกัน มีความสัมพันธ์กับสถานีในแต่ละภาคในลักษณะ เป็นศูนย์บัญชาการและ เป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมชี้แจงการกระจายเสียงของแต่ละสถานี

- สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมจิตวิทยา กรมสื่อสารและ กรมตำรวจ นอกจากจะมีความสัมพันธ์ด้วยกันแล้ว ยังมีความสัมพันธ์และประสานงาน กับสถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาคในภาคต่าง ๆ ร่วมกัน กล่าวโจอมติและป้ายสี ฝ่ายปะ เทคลาวเป็นประจำ

ความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียงในยุคนี้จึงไม่ใช่การทิวพันในทาง ส่วนตัวเหมือนสื่อหนังสือพิมพ์ แต่หากเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะ เป็นทางการโดยมี การแยกกันจัดทำรายการต่าง ๆ แต่ร่วมกันตีศัตรูคือฝ่ายปะ เทคลาวและขาดแย้ง เอลากำลังประชาชนเข้ามาร่วมกับรัฐบาลแห่งพระราชอาณาจักรลาว และที่สำคัญก็ คือผู้กำกับการและผู้จัดรายการต่าง ๆ ของวิทยุกระจายเสียงแต่ละสถานีนั้นส่วน ใหญ่เป็นคนของรัฐบาลที่ได้รับการเรียนรู้ และฝึกอบรมด้านวิชาการและเทคนิค ต่าง ๆ จากฝ่ายตะวันตกโดยเฉพาะในสหรัฐและจากประเทศไทย ซึ่งพวกเขา เหล่านั้นจึงมีอุดมการณ์ร่วมกันเคยทำงานอาชีพเดียว ยิ่งทำให้มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง เป็นการส่วนตัวอีกด้วย

สื่อวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะ เทคลาว

สถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะ เทคลาว สร้างขึ้นวันที่ 13 สิงหาคม 1960 อยู่ในเขตที่มั่นของฝ่ายปะ เทคลาว (เวียงไซ) แขวงหัวพัน

เนื่องจากพรรคประชาชนลาวและรัฐบาลฝ่ายปะ เทคลาวเห็นว่า ถ้ามี แต่หนังสือพิมพ์ลาวรักชาติฉบับเดียวที่ออกจำหน่ายไม่ปกติ และยังไม่ไปถึงประชาชน ผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงจำเป็นต้องให้มีสื่อประเภทหนึ่งคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของพรรคและรัฐบาลทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

และใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาปลุกระดมประชาชนให้ลุกฮือขึ้นร่วมกับรัฐบาลทำการต่อสู้ทางการเมืองและการทหารเพื่อหวังปลดปล่อยประเทศชาติในอนาคต

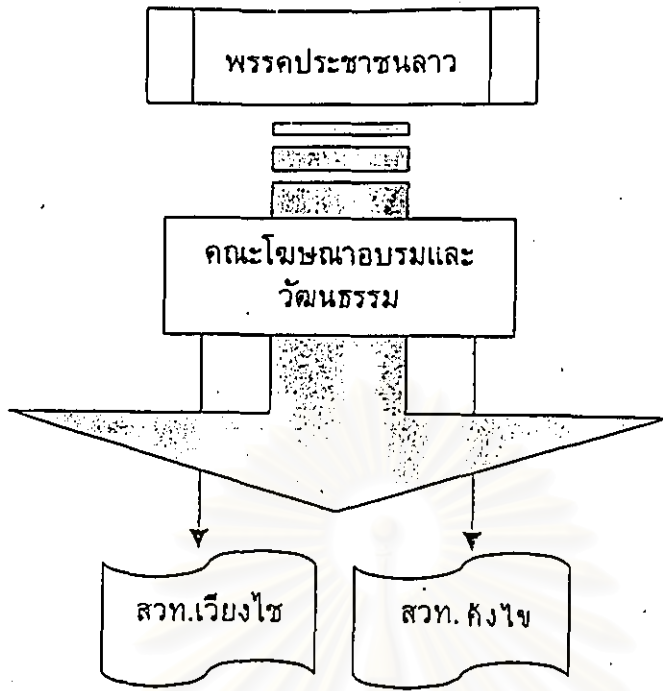
แหล่งเงินทุนและรายได้ของสถานีวิทยุกระจายเสียงฝ่ายปะเทดลาว ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเวียคนามเหนือ และสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ให้การช่วยเหลือด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์การกระจายเสียงทั้งหมด รวมทั้งการติดตั้งเครื่องจักร การจัดฝึกอบรมพนักงานด้านบรรณาธิการข่าว และพนักงานเทคนิค และต่อมารัฐบาลฝ่ายปะเทดลาวได้นำเอางบประมาณของรัฐบาลมาสมทบเพื่อปรับปรุงสถานีวิทยุกระจายเสียงของตน รวมทั้งการจัดฝึกอบรมนักเขียนนักข่าวและช่างเทคนิคให้มีประสบการณ์ในการทำงาน สถานีวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาวไม่ได้มีการโฆษณาสินค้าและบริการสังคม

การจัดองค์การของสถานีวิทยุกระจายเสียงของฝ่ายปะเทดโดยรัฐบาลเป็นเจ้าของ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าดำเนินการ โดยจัดให้มีหัวหน้าสถานีเป็นผู้มีสิทธิอำนาจในการดำเนินงานและประกอบมีนักข่าวประมาณ 5-6 คน และช่างเทคนิคจำนวนหนึ่งเท่านั้น หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมด้วย

การจัดการดูแลและควบคุมโดยตรงของสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้น เป็นความรับผิดชอบของคณะโฆษณอบรมและวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพรรคประชาชนลาวและรัฐบาลฝ่ายปะเทดลาวมาเป็นหัวหน้าคณะดังกล่าว

การควบคุมสื่อวิทยุกระจายเสียงของทั้ง 2 สถานี (เวียงไซ และคังไซ) จะไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เพราะทั้งสองสถานีล้วนเป็นของรัฐบาล อยู่ใต้การควบคุมของคณะโฆษณอบรมจึงมีความร่วมมือกันเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายปะเทดลาวและนำเอาเหตุการณ์ต่าง ๆ มาลงข่าวเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วกัน

จึงเห็นว่าทั้งสองสถานีวิทยุกระจายเสียงนี้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะเป็นทางการ เป็นความสัมพันธ์ที่ร่วมประชาสัมพันธ์กับประชาชนให้หันหน้าเข้าหากันเพื่อทำการต่อสู้กับฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว หวังจะโค่นล้มพวกกษัตริย์อำนาจในเวียงจันทน์และขับไล่พวกต่างชาติที่นำเอากำลังทหารเข้ามาลาวให้ถอนหนีไปจากประเทศลาว

เจ้าของคำเนินการ

แผนภูมิที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ในสื่อวิทยุกระจายเสียง ฝ่ายพรรคประชาชนลาว ในยุคที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 สื่อภาพยนตร์

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของระบบภาพยนตร์ลาวจะไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ผู้สร้างภาพยนตร์ ผู้จัดจำหน่าย และโรงภาพยนตร์ แต่ละองค์ประกอบมีความเกี่ยวข้องกันค่อนข้างมาก

ลักษณะการรวมตัวกันในระบบภาพยนตร์ลาวมีน้อยมาก หรืออาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีเลย ต่างฝ่ายได้สร้างภาพยนตร์ขึ้นมาแข่งขันกันเพื่อมุ่งประโยชน์ทางการเมืองเป็นหลัก นอกจากนี้ฝ่ายราชอาณาจักรลาวยังเป็นการมุ่งประโยชน์ทางธุรกิจด้วย การควบคุมมาตรฐานก็ยังไม่สามารถทำได้ การรวมตัวกันนี้ก็มิได้มีสภาพถาวร แต่มักเป็นเพียงการรวมตัวชั่วคราวเพื่อจุดหมายบางอย่างที่ตรงกันเท่านั้น

นายบุญเจ้าพิจิตร กล่าวว่า "ผู้สร้างภาพยนตร์ลาวส่วนมากมิได้ตั้งเป็นบริษัทเพื่อทำการสร้างภาพยนตร์อย่างเป็นล่ำเป็นสัน ซึ่งผู้สร้างมีเป็นจำนวนไม่มากนัก ผู้สร้างอาชีพและผู้สร้างสมัครเล่น และยังไม่มียุทธศาสตร์การสร้างภาพยนตร์ที่เป็นไปเพื่ออุตสาหกรรมอย่างจริงจัง เนื่องจากขาดความรู้และทุนทรัพย์ รวมทั้งไม่มีความปรารถนากับการทำงาน แม้ว่าจะมีการจัดตั้งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์บ้างก็ไม่มีมากนัก"

สำหรับการศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในระบบภาพยนตร์ลาวนั้น จากการสัมภาษณ์บุคคลและค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ลาวสามารถสรุปสาระสำคัญดังนี้

(1) กลุ่มผู้สร้างหรือผู้ผลิตภาพยนตร์

ในประเทศลาวไม่มีบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ที่มีก็เป็นกลุ่มคนลาวหรือคณะบุคคลที่ได้จดทะเบียนเพื่อดำเนินการสร้างภาพยนตร์และจำหน่ายภาพยนตร์ไปยังโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ ในนครเวียงจันทน์และต่างจังหวัด กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ลาวส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ยังไม่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการสร้างภาพยนตร์เท่าที่ควร ไม่มีโรงถ่ายและอุปกรณ์ถ่ายทำภาพยนตร์ของตนเองหรือถ้ามีก็ร่วมทุนกับผู้สร้างภาพยนตร์ต่างประเทศ(ไทย)เท่านั้น ภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นจึงมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ การสร้างภาพยนตร์ไม่สามารถสนองความต้องการของสังคมลาวได้ เหตุเช่นนี้เป็นเพราะจำนวนบุคลากรทำหน้าที่สร้างภาพยนตร์มีน้อย ขาด

ความรู้และความชำนาญงาน ขาดงบประมาณและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น ลักษณะการจัดองค์กรของบริษัทสร้างภาพยนตร์ลาวมีลักษณะการจัดองค์กรแบบง่าย ขึ้นตรงต่อหัวหน้าหน่วยงานเพียงคนเดียว ช่วงชั้นของสายงานภายในองค์กรมีช่วงชั้นเดียว และแบ่งแยกหน้าที่ตามลักษณะเฉพาะของงาน

ในช่วงปี ค.ศ.1950-1975 ลาวมีการผลิตภาพยนตร์เรื่องยาวเพียง 8 เรื่อง ในจำนวนนี้เป็นภาพยนตร์บันเทิงเพียง 2 เรื่อง เหลือนั้นเป็นภาพยนตร์สารคดี ภาพยนตร์ข่าวและมีลักษณะการเมืองที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชและการแย่งชิงอำนาจการปกครองประเทศ ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ถ่ายทำเสียงในฟิล์มเป็นภาษาลาว ภาพยนตร์เหล่านี้ถ่ายทำมีจุดประสงค์เพื่อฉายในโรงภาพยนตร์และมีหน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่ในสถานที่ที่ไม่มีโรงภาพยนตร์

ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ในลาวเป็นสื่อของการโฆษณาชวนเชื่อและปลุกกระดมประชาชนและใช้เป็นเครื่องมือในการยกระดับวัฒนธรรมของประชาชน

(2) โรงภาพยนตร์

โรงภาพยนตร์ต่าง ๆ มีลักษณะการจัดองค์กรเป็นระบบธุรกิจแบ่งสายงานแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบคือให้บริการเป็นสถานที่ฉายภาพยนตร์โดยติดต่อขอเช่าหรือซื้อภาพยนตร์จากผู้ผลิตหรือจำหน่ายภาพยนตร์ ส่วนใหญ่จะเป็นการเช่าจากตัวแทนจำหน่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ เช่นจากเมืองไทย จีน ฝรั่งเศส อินเดีย และเวียดนาม โรงภาพยนตร์ลาวส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ที่เวียงจันทน์ และยังไม่มีการแบ่งช่วงชั้นอย่างละเอียด เจ้าของโรงภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นคนลาว แต่มีการร่วมทุนกับคนไทย คนอินเดีย เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ จำนวนโรงภาพยนตร์ (1976) มีอยู่ 15 แห่ง ในจำนวนนี้ตั้งอยู่ที่เวียงจันทน์ 9 แห่ง ที่เหลือนั้นอยู่ตามจังหวัดใหญ่ ๆ คือ แขวงหลวงพระบาง แขวงจำปาสัก และแขวงสะหวันนะเขต เฉพาะอยู่นครหลวงเวียงจันทน์มีโรงภาพยนตร์คือ โรงภาพยนตร์โอบีเยนนามา, โรงภาพยนตร์บัวสะหวัน, โรงภาพยนตร์เวียงสมัย, โรงภาพยนตร์แสงลาว, โรงภาพยนตร์สะเทริมเวียง ซึ่งเป็นโรงภาพยนตร์เก่าแก่ที่สุด สร้างขึ้นประมาณปี ค.ศ.1960 และนอกนั้นยังมีโรงภาพยนตร์สีสังวร, โรงภาพยนตร์สีโค และโรงภาพยนตร์จอมเพชร

(3) ผู้จัดการหน้าภาพยนตร์

ผู้จัดการหน้าทำหน้าที่ติดต่อหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ภาพยนตร์เข้าฉายตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ และหน่วยฉายภาพยนตร์ในสถานที่ที่ไม่มีโรงฉายภาพยนตร์ ลักษณะของผู้จัดการหน้าจะเป็นผู้ที่ซื้อภาพยนตร์จากผู้สร้างโดยมีฐานะเป็นผู้นำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศ ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นผู้จัดการหน้าที่จะเข้าภาพยนตร์จากผู้สร้างหรือผู้นำเข้าภาพยนตร์และประเภทสุดท้ายจะเป็นผู้จัดการหน้าที่ทำหน้าที่ติดต่อหรือจองโรงภาพยนตร์ให้แก่ผู้สร้างเพื่อนำภาพยนตร์เข้าฉาย ลักษณะการรวมตัวระหว่างกัน 3 องค์ประกอบนั้นเกี่ยวพันกันมากในการดำเนินธุรกิจภาพยนตร์

ภาพยนตร์ลาวยังไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรในรูปของบริษัทผู้สร้างหรือบริษัทที่ดำเนินการจัดการหน้าหรือจัดฉายภาพยนตร์ เป็นเพียงหน่วยงานที่จัดแบบง่าย ๆ แต่ทำหน้าที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่มักจะให้บุคคลกรทำหน้าที่หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และเป็นองค์กรขนาดเล็ก ดำเนินการชั่วคราวมากกว่าถาวร และการจำแนกหน้าที่บุคคลกรก็ยังไม่ชัดเจน

ภาพยนตร์ต่างประเทศที่นำเข้ามาฉายที่ลาวมีปริมาณมากกว่าภาพยนตร์ลาวผลิตเองถึง 3 ใน 4 ของจำนวนภาพยนตร์ที่ฉายทั้งหมด ภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นของอินเดีย รัสเซีย ไทย และจีน ภาพยนตร์จีนมีความยากที่ภาษาจึงมีจำนวนไม่มาก ส่วนภาพยนตร์อินเดียส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษหรือไม่ก็ได้ผ่านประเทศไทยแปลเป็นภาษาไทยแล้ว เมื่อเข้ามาฉายจะไม่มีปัญหาเท่าไร เพราะลาวจะเข้าใจภาษาไทยได้เป็นส่วนใหญ่

(4) การควบคุมสื่อภาพยนตร์

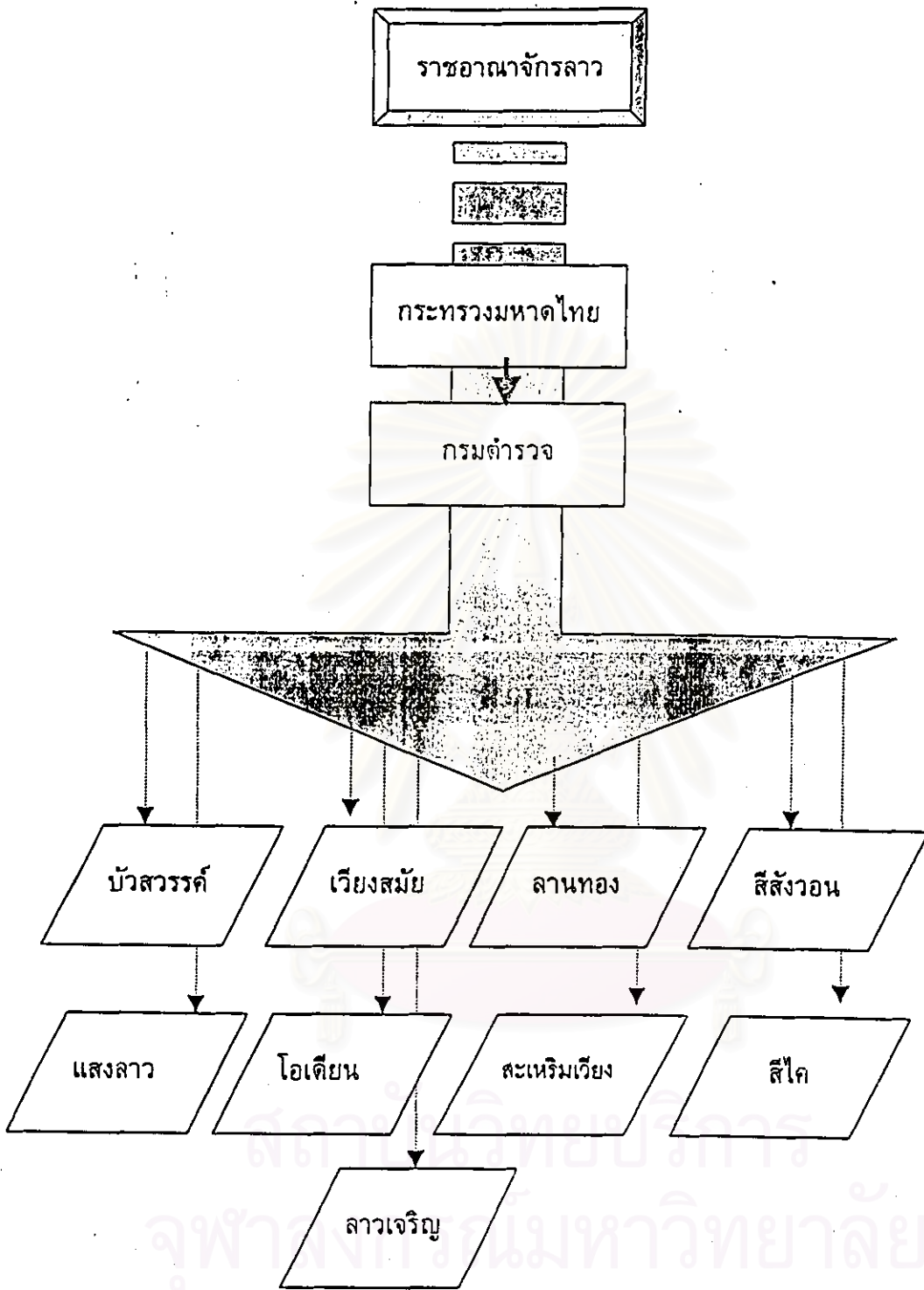
สื่อภาพยนตร์มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากในสังคม กล่าวคือ มีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนอาจก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษต่อสังคมได้ ด้วยความทรงอิทธิพลของสื่อนี้เองจึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการควบคุมสื่อภาพยนตร์นั้นอาจทำได้หลาย ๆ ลักษณะแตกต่างกันไป สำหรับการควบคุมสื่อภาพยนตร์ลาวในยุคที่หนึ่งมีลักษณะดังนี้

รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการตรวจพิจารณาอนุญาตในการสร้างและนำ
เข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวงกรมการ
ตัวแทนจากกระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการ และตัวแทนจากกรมตำรวจ เพื่อ
พิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถนำออกฉายได้ จึงได้อนุญาตให้นำเข้าฉายใน
โรงภาพยนตร์ได้ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้เกิดความแตกแยกภายในหมู่ประชาชนและ
ไม่มีสิ่งนี้อาจก่อให้เกิดความสงบปลอดภัยภายในประเทศ

(5) ความสัมพันธ์ในสื่อภาพยนตร์ในฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว จะ
มีลักษณะดังนี้

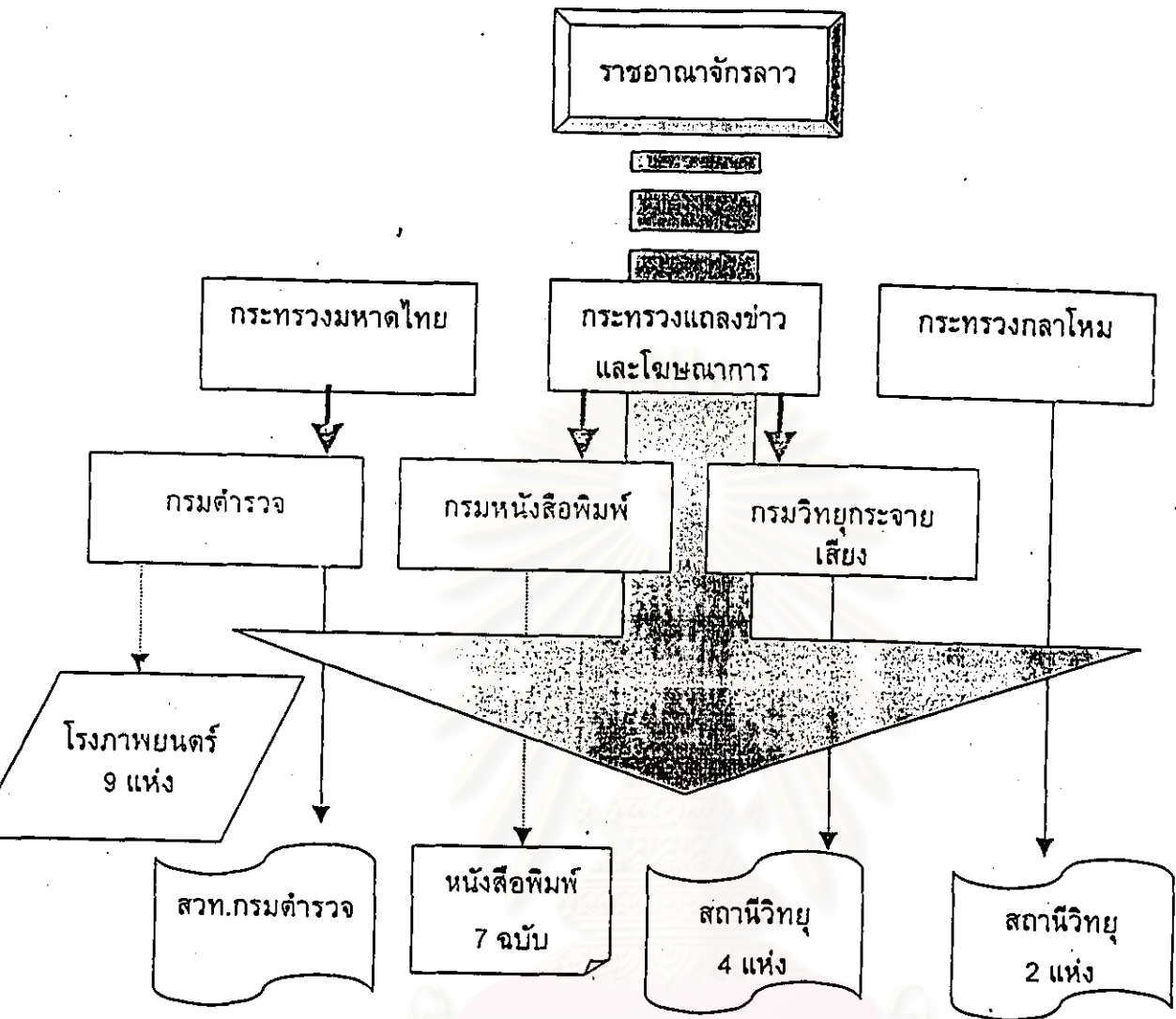
ความสัมพันธ์ในสื่อภาพยนตร์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเจ้าของ
โรงภาพยนตร์และการนำเข้าภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะเป็นคนคนเดียวกัน ซึ่งทำหน้าที่
เป็นผู้นำเข้าและจัดจำหน่าย/จ่ายในโรงภาพยนตร์นั้น ๆ ยังไม่มีการแยกอย่าง
ละเอียดระหว่างผู้สร้าง ผู้นำเข้าและผู้จัดจำหน่าย

หากพิจารณาระบบสื่อมวลชนลาวโดยละเอียดจะพบว่า องค์ประกอบที่
เป็นสื่อแต่ละสื่อต่างก็มีอำนาจในการดำเนินงานด้วยตนเองและแต่ละสื่อจะต้องอยู่
ภายใต้การควบคุมดูแลและการขึ้นารวมของกระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการ สำหรับ
สื่อภาพยนตร์ยังต้องอยู่ภายใต้การดูแลของกรมตำรวจ กระทรวงกรมการและ
กระทรวงแถลงข่าวด้วย แม้ว่าแต่ละสื่อจะไม่มี การดำเนินงานอย่างเป็นอิสระ ซึ่ง
สื่อแต่ละสื่อต้องขึ้นกับองค์การบริหารที่อยู่เหนือกว่า โดยมีการรวมกันอย่างเหนียวแน่น
เพื่อให้แต่ละสื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์รวมคือโฆษณาถึงคูประชาชนเข้าฝ่ายคน
และทำการต่อสู้กับฝ่ายตรงกันข้าม รวมทั้งเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของ
นักการเมืองด้วย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าแต่ละสื่อจะไม่มีอิสระเลย สื่อแต่ละชนิด
ต่างก็มีความเป็นอิสระในการหาแหล่งข่าวสารข้อมูล การผลิต การจำหน่าย
รวมทั้งการหาแหล่งเงินทุนและรายได้ของตน แต่แหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญต้อง
พึ่งพาอาศัยกันแลกเปลี่ยนกันและแต่ละสื่อจะมีการประสานงานกัน กล่าวคือมีฝ่าย
ประเทศลาวและแย้งซึ่งเอาลูกค้ำของตน

..... กำกับดูแล

แผนภูมิที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ในสื่อโรงภาพยนตร์ ฝ่ายราชอาณาจักรในยุคที่ 1

..... เจ้าของดำเนินการ

..... กำกับดูแล

แผนภูมิที่ 6 แสดงระบบสื่อมวลชน
ฝ่ายราชอาณาจักรในยุคลที่ 1

เนื่องจากระบบสื่อมวลชนลาวของฝ่ายปะเทศลาวมีจำนวนน้อย มีหนังสือพิมพ์เพียง 3 ฉบับ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียง 2 แห่ง ส่วนภาพยนตร์นั้น ยังไม่มีเท่าที่มีก็เป็นเพียงภาพยนตร์ข่าวและสารคดีทางการเมือง โดยมีหน่วยฉายภาพยนตร์เคลื่อนที่ไปฉายในหมู่บ้านประชาชนเป็นบางโอกาสเท่านั้น

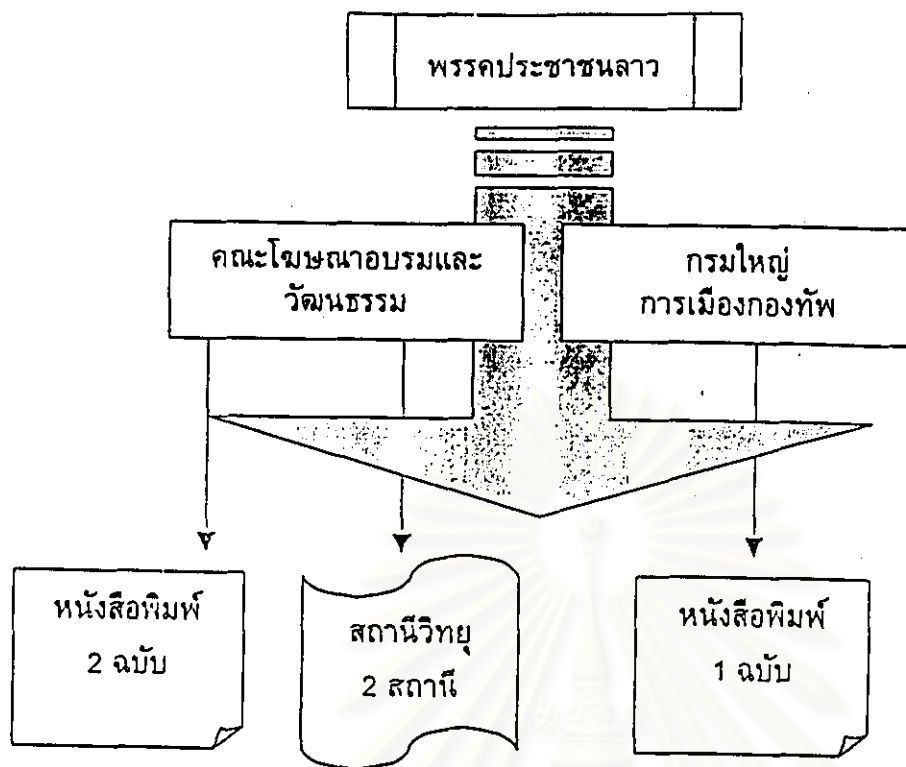
สื่อทั้งสามชนิดนี้เป็นสื่อของรัฐโดยหน่วยงานราชการเป็นผู้บริหารจัดการ โดยใต้การชี้นำรวมของคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมของฝ่ายปะเทศลาว ซึ่งหัวหน้าแต่ละองค์กรสื่อมวลชนนั้นประกอบเป็นคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมด้วย เช่น นายสีปะนะ สีसान หัวหน้าหนังสือพิมพ์ลาวอิสระ นายสอน คำวานวงศ์สา หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงเวียงไซ และนายคำมา พรหมกอง หัวหน้าหนังสือพิมพ์แสงสว่าง ล้วนแต่เป็นเพื่อนที่สนิทสนมกัน และทำงานในคณะกรรมการเดียวกัน แต่แยกกันไปบริหารงานในองค์กรสื่อมวลชน

องค์กรประกอบสื่อมวลชนฝ่ายปะเทศลาว ไม่ได้ทำงานหรือมีอำนาจดำเนินงานด้วยตนเอง เพราะว่าแต่ละสื่อต้องอยู่ภายใต้การบริหารและการชี้นำของคณะกรรมการโฆษณา อบรมและวัฒนธรรมซึ่งแต่ละสื่อต้องขึ้นองค์กรบริหารเพื่อให้แต่ละสื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของพรรค คือ โฆษณาประชาสัมพันธ์ทางการเมืองเพื่อแย้งชิงเอาประชาชนอยู่ใต้การควบคุมของฝ่ายราชอาณาจักรลาวให้หันหน้ากลับมาพร้อมกับฝ่ายปะเทศลาวต่อสู้กับพวกก้ออำนาจฝ่ายราชอาณาจักรลาว

สื่อวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ของฝ่ายปะเทศลาวจะมีความสัมพันธ์ประสานงานกันแน่นเหนียวว่าสื่อของฝ่ายราชอาณาจักรลาว เพราะสื่อของฝ่ายปะเทศลาวนั้นอยู่ภายใต้การบริหารงานของพรรคประชาชนลาวโดยตรง โดยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของพรรคเป็นผู้อำนวยการวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์

ต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอเสนอความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับองค์กรประกอบอื่น ๆ นอกกระบบสื่อมวลชน

ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับองค์กรประกอบอื่น ๆ ที่จะเสนอต่อไปนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่ต่างต้องพึ่งอาศัยซึ่งกันและกันตรงต่อกันจึงจะดำรงไว้ได้ซึ่งระบบ

_____ เจ้าของคำเนนการ

แผนภูมิที่ 7 แสดงระบบสื่อสารมวลชน
ฝ่ายพรรคประชาชนลาว ในยุคที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนลาวกับองค์ประกอบอื่น ๆ
ในระบบสื่อมวลชนลาว ดังนี้

สื่อหนังสือพิมพ์ "ลาวอิสระ" และ "แสงสว่าง" และสถานีวิทยุ
กระจายเสียง "เวียงไซ" และ "คังไซ" เป็นสื่อที่สังกัดฝ่ายปะเทดลาวโดยมี
คณะโฆษณอบรมและวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลและควบคุมโดยตรงรอบด้าน สื่อแต่ละชนิด
นอกจากจะมีความสัมพันธ์กันและกันแล้ว ยังขึ้นตรงต่อการขึ้นำของคณะโฆษณอบรม
และวัฒนธรรมด้วย โดยคณะดังกล่าวจะเป็นศูนย์กลางในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เข้า
ทำงานในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือการพิมพ์และการกระจาย
เสียง เพราะว่าสื่อแต่ละชนิดเป็นเครื่องมือของผู้นำฝ่ายปะเทดลาวใช้สำหรับการ
โฆษณาเผยแพร่อุดมการณ์ และผลงานของตน ทั้งใช้เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อด้วย

สื่อที่สังกัดฝ่ายราชอาณาจักรลาวจะมีความแตกต่างจากสื่อของฝ่ายปะเทด
ลาว ดังที่เห็นในแผนภูมินั้นคือ

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับแม้ว่าจะ เป็นของ เอกชน โดย เอกชนเป็นผู้จัดตั้ง
และจัดการเองเกือบทุกอย่าง โดยมีกรมหนังสือพิมพ์ที่ขึ้นกับกระทรวงแถลงข่าว
และโฆษณาการเป็นผู้กำหนดนโยบายใหญ่ ๆ ในการจัดทำ การเขียนบทความ
การเขียนข่าวและเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดมีข้อผิดพลาดต่อนโยบายหลัก ๆ
ของรัฐบาล

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรลาว แต่ละสถานีนั้น
จะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่แต่ละสถานีต้องขึ้นตรงกรมวิทยุกระจายเสียงของ
กระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการ โดยกระทรวงมีสิทธิ์ในการควบคุมดูแลการ
จัดรายการ การเสนอข่าวและรายการอื่น ๆ ที่ทางสถานีผลิตเพื่อออกอากาศ

สำหรับสถานีวิทยุกระจายเสียงของทหารนั้นขึ้นกับการขึ้นำของกระทรวง
ป้องกันประเทศ (กลาโหม) โดยกระทรวงเป็นผู้แต่งตั้งมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ
ชอบให้เจ้าของสถานีซึ่งเป็นทหาร เป็นคนที่ไว้วางใจจากกระทรวงลงไปดำเนินการ
การในแต่ละสถานี และแต่ละสถานีมีความสัมพันธ์กัน ดังที่ได้กล่าวในความสัมพันธ์
ของสื่อวิทยุกระจายเสียงไปแล้ว

เช่นเดียวกับสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมตำรวจขึ้นกับกระทรวง
มหาดไทย แต่สถานีนี้ตั้งขึ้นและเริ่มออกอากาศได้ไม่นานต้องยุบเลิกไป เพราะ

เหตุการณ์บ้านเมืองมีความเปลี่ยนแปลง

สำหรับโรงภาพยนตร์ นอกจากมีความสัมพันธ์ดังที่ได้กล่าวในความสัมพันธ์ของสื่อภาพยนตร์นั้นแล้ว โรงภาพยนตร์ลาวยังมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ก่อนจะนำภาพยนตร์เข้าฉายในโรงต้องผ่านการเซ็นเซอร์จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คือผู้แทนจากกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย, ผู้แทนจากกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการและผู้แทนจากกระทรวงธรรมการ ที่ประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการตรวจพิจารณาอนุมัติจึงเอาออกฉายในโรงหรือฉายเคลื่อนที่ได้

นอกจากนั้นโรงภาพยนตร์ยังมีความสัมพันธ์กับสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียงในลักษณะที่ให้แต่ละสื่อโฆษณาภาพยนตร์ต่าง ๆ ก่อนจะนำออกฉาย เพราะต้องการแจ้งข่าวให้ผู้ชม เข้าดู เข้าชมภาพยนตร์ของตนให้มีเป็นจำนวนมาก

2. สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีอิทธิพลต่อระบบสื่อมวลชน

2.1 ปัจจัยทางการเมือง

วงการสื่อมวลชนลาวกำเนิดขึ้นและดำเนินการในสภาพแวดล้อมของสังคมลาวที่มีกระบวนการต่อสู้ด้านการรุกรานของคนต่างชาติ การต่อสู้มีทั้งลักษณะทางตรงและทางอ้อม สื่อมวลชนลาวได้ขยายตัวในขอบเขตของการขยายอำนาจทางการเมืองของทั้ง 2 ฝ่ายที่มีระบบการเมือง การปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ทางเหนือได้แก่แขวง (จังหวัด) พงสาลี และซาเหนืออยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าสุภานุวงศ์ ปกครองตามแบบสังคมนิยมที่มีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้นำและทางใต้อยู่ในการปกครองของเจ้าสุวรรณภูมินายกรัฐมนตรีโดยมีเจ้าศรีสว่างองค์พระประมุขและปกครองตามแบบทุนนิยมตะวันตก

ในช่วงระยะเวลา (1950-1975) ประเทศลาวถูกตัดแบ่งออกเป็น 2 เขต 2 กำลัง ที่มีอุดมการณ์แตกต่างกัน กำลังฝ่ายราชอาณาจักรลาวตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส และอเมริกาและอีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายปะเทดลาว (ขบวนการปะเทดลาว) ที่ได้รับความสนับสนุนและเป็นใจจากประชาชนลาวจำนวนมาก ได้ดำเนินการต่อสู้ต้านฝ่ายราชอาณาจักรลาวเพื่อหวังให้คนต่างชาติที่สนับสนุนรัฐบาลฝ่ายราชอาณาจักรลาวและกำลังทหารต่างชาติออกจากลาว ในช่วงระยะเวลานี้ต่างฝ่ายต่างใช้เครื่องมือการสื่อสารประเภทต่าง ๆ โฆษณาใส่ร้ายป้ายสีและทัมถมโจมตีกันอย่างรุนแรงและดุเดือดที่สุด เป็นผลทำให้แต่ละฝ่ายมีการปรับปรุงเครื่อง

มือสื่อสารให้ทันสมัยมีความสามารถเพียงพอสำหรับการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นโดยเฉพาผลงานและชัยชนะที่ฝ่ายตนได้รับ และสื่อมวลชนแต่ละฝ่ายจะได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศที่แตกต่างกันไป

สื่อมวลชนของฝ่ายราชอาณาจักรลาวจะได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เช่นลักษณะเนื้อหาข่าว รูปแบบการจัดการและวิธีการเสนอข่าว บทความและบทวิจารณ์ต่าง ๆ เพราะนักสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่จะได้เรียนได้ฝึกอบรมด้านวิชาการมาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศไทย นอกจากนี้ นักสื่อมวลชนที่ได้เรียนแบบแล้ว สื่อมวลชนบางประเภทยังมีความร่วมมือและได้รับการช่วยเหลือจากประเทศไทย อเมริกา และประเทศตะวันตก โดยมีคนไทยเข้าร่วมกับลาวในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง เช่นรายการบันเทิงซึ่งมีการแทรกการโฆษณาสินค้าอยู่ด้วย

ส่วนสื่อมวลชนฝ่ายปะเทดลาวจะได้รับอิทธิพลจากประเทศสังคมนิยม ตะวันออก เช่นเวียตนาม รัสเซีย เพราะนักสื่อสารมวลชนจะได้รับการฝึกอบรม การเล่าเรียนจากประเทศดังกล่าว ทำให้รูปแบบเนื้อหาการจัดการและวิธีการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนตามแบบสังคมนิยม เนื้อหาในสื่อมวลชนจึงไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและก็ไม่มีการโฆษณาสินค้าและบริการสังคม สื่อมวลชนจะเน้นแต่การปลุกสร้างทัศนคติและอุดมการณ์ทางการเมืองมากกว่าที่เป็นสื่อเพื่อความบันเทิง

สภาพการณ์บ้านเมืองลาวในยุคนี้ประสบกับการต่อสู้ที่ห่างกันไม่เว้นแต่ละวันในหลายรูปแบบซึ่งมีทั้งการต่อสู้ด้วยอาวุธและการพบปะเจรจาจากกัน ทำให้สถานการณ์มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะหลังจากการรวมลาวครั้งที่หนึ่ง รัฐบาลลาวโดยมีท่านผุย ชะนะนิกร เป็นนายกรัฐมนตรีได้สั่งจับกุมบรรดาผู้นำฝ่ายปะเทดลาว (เจ้าสุภานุวงศ์ และบุคคลสำคัญหลายท่าน) หวังจะปราบปรามกำลังฝ่ายปะเทดลาวและปราบหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวเกี่ยวกับการจับกุมผู้นำฝ่ายปะเทดลาวอย่างผิดกฎหมาย นายกรัฐมนตรีผุย ชะนะนิกร ได้สั่งยุบหนังสือพิมพ์ลาวอิสระ และหนังสือพิมพ์ฉบับที่มีแนวโน้มสนับสนุนขบวนการปะเทดลาวก็มีการปรับปรุงรูปแบบเนื้อหาให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่เพื่อความอยู่รอด

เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสื่อมวลชนอย่างมากคือ เหตุการณ์เตรียมยึด

อำนาจการปกครองของฝ่ายประเทศลาว เมื่อกลางปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่เป็นผลดีแก่ฝ่ายพระราชอาณาจักร พวกนักการเมืองข้าราชการฝ่ายราชอาณาจักรลาว รวมทั้งผู้ที่ทำงานด้านสื่อสารมวลชนต้องเบนความสนใจกลับมาสนับสนุนฝ่ายประเทศลาว เพราะว่าอิทธิพลของฝ่ายประเทศลาวได้แพร่ลามไปทั่วทุกมุมเมืองและในทั่วประเทศ ประกอบกับกำลังของประเทศลาวเพิ่มขึ้นทำให้ความอยู่รอดของสื่อมวลชนตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางการเมืองและอิทธิพลของกำลังฝ่ายประเทศลาวตั้งแต่นั้นตลอดมา

ในส่วนของสื่อมวลชน ทั้งวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่าง ๆ แม้ว่าจะยังอยู่ในมือของพรรคการเมืองของฝ่ายราชอาณาจักรลาว แต่เพื่อความอยู่รอดก็ได้เบนความสนใจมาสู่กำลังฝ่ายประเทศลาว โดยต้องให้การสนับสนุนกำลังฝ่ายประเทศลาวในการเตรียมการปิดอำนาจทั่วประเทศ ข้าราชการและนักสื่อสารมวลชนประจำสถานีวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์มีความเกรงกลัวกำลังปฏิวัติก็ได้หลบหนีหรือไม่ก็ปล่อยให้พวกพ้องดำเนินการต่อไป โดยประสานสมทบกับกระบวนการต่อสู้ของมหาชนและการกดดันทางด้านการทหาร การต่อสู้ในรัฐบาลประสมชั่วคราวแห่งชาติได้ดำเนินการไปจนประสบผลสำเร็จคือ จับไล่พวกปฏิบัติ การขว้างจรวดออกจากรัฐบาลประสม จับไล่พวกนายทหารปฏิบัติการออกจากกองทัพฝ่ายเวียงจันทน์ จับไล่พวกนักสืบของอเมริกาออกจากลาว บุกทุกองค์การจัดตั้งที่เป็นเครื่องมือให้แก่การปฏิบัตินโยบายปฏิบัติการของอเมริกาอันทำให้การปกครองและกองทหารหุ่นพังทลายลง พวกหัวหน้าปฏิบัติการพากันหลบหนีออกนอกประเทศ ฝ่ายประเทศลาวได้เข้าควบคุมบรรดากระทรวงในรัฐบาลประสม รวมทั้งกระทรวงกลาโหมและกระทรวงแถลงข่าวและโฆษณาการของฝ่ายราชอาณาจักรลาว

มาถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 1975 อาณาจักรการปกครองและกองทหารของฝ่ายราชอาณาจักรลาวได้ถูกลบล้างทั้งหมด อำนาจการปกครองปฏิวัติทุกชั้นได้รับการตั้งขึ้นในทั่วประเทศ อำนาจการปกครอง ปฏิวัติทุกชั้น (ชั้นศูนย์กลาง ชั้นแขวง ชั้นเมืองชั้น) ตาสง (สร่างบน) และชั้นบ้าน (หมู่บ้าน) ได้รับการตั้งขึ้นในทั่วประเทศ และในขณะที่เดียวกันฝ่ายประเทศลาวได้เข้ายึดสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งพระราชอาณาจักรที่ตั้งอยู่เวียงจันทน์ สุวรรณเขต ปากเซ หลวงพระบางและสถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศมาเป็นเครื่องมือของตน

ทั้งหมด

ในส่วนของหนังสือพิมพ์นอกจากหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพสต์ ที่มีหัวก้าวหน้า สนับสนุนฝ่ายปะเทดลาวสืบทอดออกจำหน่าย ส่วนหนังสือพิมพ์อื่นเนื่องจากเจ้าของ และบรรณาธิการจำนวนหนึ่ง กลัวฝ่ายปะเทดลาวจึงยุติลงและบางคนก็หลบหนีไป อยู่ต่างประเทศจึงเป็นเหตุให้หนังสือพิมพ์ของฝ่ายเวียงจันทน์ที่มีเอกชนเป็นเจ้าของ ต้องยุติลงเกือบทั้งหมด

และวันที่ 2 ธันวาคม 1975 การประชุมสภาผู้แทนประชาชนทั่วประเทศ ได้เกิดขึ้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ ในครั้งนั้นได้มีการสละพระราชบัลลังก์ของเจ้าชีวิต รวมทั้งมีการยุบรัฐบาลประสมชั่วคราวและคณะมนตรีการเมืองแห่งชาติ ประกาศปลด ล้างระบอบราชาธิปไตยและสร้างตั้งระบอบสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ขึ้นแทน

เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้ายึดครองและควบคุม สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ แล้วทำให้องค์กรสื่อสารมวลชนเปลี่ยนแปลงหน้าใหม่ อย่างสิ้นเชิง หนังสือพิมพ์ที่เคยทำเป็นธุรกิจเช่นเวียงจันทน์ใหม่ก็กลับมาทำหน้าที่ รับใช้การเมืองของพรรคไม่มีการขายและการโฆษณาสินค้าหรือบริการสังคมเหมือน ดั้งเดิม วิทยุกระจายเสียงก็มีแต่ทำหน้าที่โฆษณาเผยแพร่คำสั่งและนโยบายของ พรรคและรัฐบาลไปสู่ประชาชนไม่มีการโฆษณาสินค้า เหมือนกับหนังสือพิมพ์

องค์กรสื่อมวลชนลาว ถูกพรรคและรัฐบาลระบอบใหม่เข้าควบคุมและ นำมาใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล การควบคุมของรัฐต่อสื่อมวลชนมีดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลจาก คณะโฆษณาศึกษาอบรมและวัฒนธรรม (คอว.) สื่อทั้งสองประเภทนี้ต้องอยู่ในความ รับผิดชอบของคณะดังกล่าวโดยตรง และต้องได้กระทำการทุกอย่างเพื่อมิให้เกิดความ มติคำสั่งของผู้บังคับบัญชา คณะโฆษณาศึกษาอบรมและวัฒนธรรมจะมีสิทธิแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่งานนักข่าวนักบรรณาธิการไปประจำทำงานในสื่อแต่ละประเภทดังกล่าว เพื่อมิให้เกิดมีการผิดพลาดต่อนโยบายของพรรครัฐบาล

นอกจากควบคุมผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสื่อแล้ว ยังมีการควบคุมผู้บริโภค (ผู้รับสาร) ด้วย เช่น ห้ามการฟังวิทยุกระจายเสียง อ่านหนังสือพิมพ์ของฝ่าย ตรงกันข้ามหรือวิทยุกระจายเสียงและอ่านหนังสือพิมพ์ฝ่ายตะวันตก การควบคุมนี้ถึง

แม้จะไม่มีระเบียบกฎหมายที่แน่นอน แต่เป็นการสั่งห้ามด้วยวาจาหรืออาศัย
หน่วยงานของท้องถิ่นเป็นผู้ตรวจสอบดูแลในแต่ละระยะ

ในเมื่อก่อนฝ่ายพระราชอาณาจักรลาวก็มีการควบคุมโดยกระทรวง
แถลงข่าวโฆษณาการเหมือนกัน สื่อแต่ละประเภทรวมทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็น
กิจกรรมของเอกชนก็ต้องอยู่ภายใต้การดูแลควบคุมของกระทรวงดังกล่าวนอกจาก
กระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการแล้ว ยังมีกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย ที่
มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยุกระจายเสียงในภาคต่าง ๆ เป็นผู้ตรวจดูแลและอนุญาตให้
สื่อต่าง ๆ ดำเนินการตามระเบียบการ และข้อกำหนดที่วางไว้ ในด้านของสื่อ
ภาพยนตร์ไม่ว่าชั้นการผลิต การจำหน่ายหรือการนำเข้าภาพยนตร์ก็ต้องผ่านการ
เซ็นเซอร์คณะกรรมการตรวจพิจารณานำเข้าและจัดจำหน่ายภาพยนตร์ประกอบด้วย
ตัวแทนจากกระทรวงธรรมการตัวแทนจากกระทรวงแถลงข่าวโฆษณาการและตัว
แทนจากกรมตำรวจ

นอกจากควบคุมผู้ผลิตและจำหน่ายแล้ว ก็เช่นเดียวกับผู้ควบคุมของฝ่าย
ปะเทดลาว ฝ่ายพระราชอาณาจักรก็ต้องควบคุมผู้รับฟังวิทยุกระจายเสียงและ
ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ฝ่ายปะเทดลาวด้วย เพราะเขาเห็นว่าเมื่อมีคนอ่านหนังสือพิมพ์
และฟังวิทยุฝ่ายปะเทดลาวมาก ๆ แล้วจะไม่เป็นผลดีต่อระบบการเมืองการ
ปกครองที่มีฝ่ายตะวันตกหนุนหลัง

2.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950-1975 ประเทศลาวยังอยู่ในระหว่าง
สงคราม มีการสู้รบกันอย่างดุเดือดรุนแรงเป็นผลให้รัฐบาลของทั้งสองฝ่ายหรือสอง
กำลังไม่มีเวลาสนใจในการสร้างหรือขยายเศรษฐกิจ จึงจำเป็นต้องอาศัยความ
ช่วยเหลือจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่สำหรับเลี้ยงข้าราชการ ทหาร ตำรวจของ
ฝ่ายตน เช่น ฝ่ายปะเทดลาวจะได้รับความช่วยเหลือด้านเสบียงอาหาร เสื้อผ้า
และอุปกรณ์ต่าง ๆ จากอดีตสหภาพโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐ
สังคมนิยมเวียดนามและประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก ในส่วนของฝ่าย
ราชอาณาจักรลาวก็เช่นเดียวกันได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และพันธมิตรฝ่าย
ตะวันตก

เศรษฐกิจของลาวในยุคนี้ยังไม่มีพัฒนาอย่างเป็นเศรษฐกิจที่พึ่งพาอาศัย

จากการช่วยเหลือของต่างประเทศมากกว่าการผลิตเพื่อการค้า เพราะว่าพลเมืองลาวประมาณ 90 % อยู่ในชนบทมีอาชีพทางเกษตรกรรม แรงงานส่วนใหญ่จึงเป็นแรงงานเกษตร ซึ่งยังคงใช้ระบบสมัยเก่าอยู่ แรงงานที่ใช้ไปกับผลิตผลที่ได้รับจึงไม่สมดุลกัน รายได้ของชาวลาวจึงตกต่ำอยู่มาก ส่วนอาชีพอื่น ๆ เช่น ช่างคนงาน ซึ่งอยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ นั้นปรากฏว่าการว่างงานมีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้คนในชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี เพื่อมาหางานทำหรือเพื่อหลบหนีความไม่ปลอดภัยในชนบทเข้ามาอยู่ในเมือง เหล่านี้จึงทำให้ปัญหาว่างงานมากขึ้นในเมืองต่าง ๆ

นอกจากนี้ลาวยังต้องประสบกับภัยธรรมชาติแทบทุกปี เช่น น้ำท่วม หรือความแห้งแล้ง ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อการเพาะปลูกเป็นอันมาก ในด้านแรงงานก็ปรากฏว่าลาวขาดแรงงานที่เป็นชายฉกรรจ์ ซึ่งจะเป็นกำลังผลิตที่สำคัญ เพราะจำเป็นต้องไปเป็นรับจ้างของชาติ (ทหาร) ยังคงเหลืออยู่แต่เพียงแรงงานหญิง เด็กและคนชราเท่านั้น ผู้ที่มีความรู้ด้านเทคนิค วิชาการ และความชำนาญของโลกในยุคปัจจุบันก็หาได้ยาก การคมนาคมทางบกก็มีไม่เพียงพอ ทางรถไฟภายในประเทศก็ไม่มี ประกอบกับการที่ลาวไม่มีทางออกสู่ทะเลเลย บ่อมาเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ฉะนั้นผลิตผลที่ลาวทำได้ก็เพียงเพื่อใช้ภายในประเทศเท่านั้นมิได้ส่งเป็นสินค้าออกแต่อย่างใด รายได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 45,000 กีบ (ประมาณ 2,025 บาท)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้สื่อมวลชนลาวมีการพัฒนาที่ล่าช้า เพราะกำลังซื้อของประชาชนยังต่ำ ทำให้หนังสือพิมพ์หลายฉบับไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เพราะขาดทุนขายไม่ได้ จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในวงการสื่อสารมวลชนลาวในยุคที่หนึ่งนี้ต่างก็กล่าวว่า "เนื่องด้วยลาวเรตกอยู่ในสภาวะสงครามมานาน ไม่มีเวลาสร้างเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ในชนบททำการเกษตร ผลิตผลตกต่ำ รายได้เฉลี่ยต่อหัวคนในปียังต่ำมาก เป็นเหตุให้การขยายตัวของสื่อมวลชนลาวล่าช้า หนังสือพิมพ์หลายฉบับต้องปิดตัวเอง เนื่องด้วยหลายเหตุผล แต่ที่สำคัญคือไม่มีเงินทุนมาดำเนินการ"

ในด้านของสื่อที่สังกัดหรืออยู่ในมือของรัฐบาลนั้นก็อาศัยเงินช่วยเหลือของต่างประเทศเพื่อจัดหาซื้ออุปกรณ์และการจัดรายการต่าง ๆ เท่านั้น เงินที่ได้จาก

การโฆษณาสินค้าหรือบริษัทที่สนับสนุนรายการต่าง ๆ แทบจะไม่มีเลย

2.3 ปัจจัยทางด้านสังคมและการศึกษา

ระบบสื่อมวลชนลาวที่มีการขยายตัวหรือมีการพัฒนามาในยุคที่หนึ่งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากตัวแปรทางด้านสังคมและการศึกษาของประชาชนในประเทศ โดยระดับการศึกษาสามารถบ่งบอกถึงฐานะทางสังคมได้เมื่อระดับการศึกษาและรายได้ของประชากรสูงขึ้น ความต้องการรับรู้ข่าวสารและความสามารถในการซื้อข้อมมีมากขึ้นด้วย ส่งผลให้สื่อมวลชนขยายตัวตามไปด้วย

เริ่มตั้งแต่ลาวได้รับเอกราช หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลลาวได้ปรับปรุงระบบการศึกษาใหม่โดยมอบให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ดำเนินการนับว่าระบบการศึกษาใหม่มีระเบียบ การสอน และวิธีการเป็นส่วนที่ดีขึ้น โดยใช้หลักสูตรที่ฝรั่งเศสได้วางไว้ การสอนการเรียนใช้ภาษาลาวเป็นหลัก ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษารอง นอกนั้นมีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยม ครูที่สอนเป็นชาวฝรั่งเศสร่วมกับครูที่องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ช่วยสอนตามแผนโคลัมโบ ในระยะนี้ลาวได้พยายามเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพและปริมาณทางการศึกษาเพื่อผลิตนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาประเทศของตนให้ก้าวหน้าขึ้น นอกจากจะให้ศึกษาภายในประเทศของตนแล้ว ยังส่งออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เช่น ประเทศไทย เวียดนาม และประเทศอื่น ๆ เป็นต้น

สืบเนื่องมาจากระดับการศึกษาของคนลาวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของครอบครัวที่อยู่ในเมืองและเกิดมีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่สูงขึ้น สื่อมวลชนต้องสนองความต้องการของกลุ่มคนต่าง ๆ โดยเฉพาะความต้องการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เช่น ผลงานและชัยชนะของขบวนการต่อสู้ของประชาชนในเขตต่าง ๆ และผลของการพบปะเจรจาของทั้งสองฝ่าย เพื่อยุติสงครามในลาวและสนองความต้องการความบันเทิงต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนลาว

2.4 ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของการสื่อสารทำให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญขึ้นอีกประการหนึ่งคือการใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อโฆษณาที่สำคัญ มีการใช้

สื่อมวลชนโฆษณาเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งใช้เผยแพร่แนวความคิดลัทธิการเมืองต่าง ๆ เช่น ลัทธิชาตินิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ ตลอดจนการเผยแพร่ลัทธิความเชื่อทางเศรษฐกิจด้วย

ในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา มนุษย์สามารถประดิษฐ์เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นอีกหลายประเภท และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทางด้านสื่อสารมวลชนเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว บรรดาผู้ประกอบการอาชีพด้านการสื่อสารมวลชนรู้จักประยุกต์ใช้เครื่องมือการสื่อสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ช่วยให้เครื่องมือการสื่อสารมวลชนของลาวไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและภาพยนตร์ เปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปจากเดิม ทำให้วิธีการเผยแพร่และการดำเนินงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ฉะนั้นการใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและภาพยนตร์เป็นเครื่องมือปลุกกระดมประชาชนเข้าร่วมขบวนการต่อสู้ปลดปล่อยชาติได้เพิ่มทวีขึ้น

สื่อมวลชนลาวในยุคนี้ก็ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งในสายงานบริหารและสายงานบรรณาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการผลิตที่ได้ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการจัดพิมพ์หนังสือพิมพ์ และการถ่ายภาพและฉายภาพยนตร์ รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์การผลิตและออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงด้วย

จากการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ทำให้สื่อมวลชนลาวสามารถพัฒนาและขยายตัวจนเท่าทุกวันนี้

จากการวิเคราะห์ระบบสื่อมวลชนในยุคแรกตามที่ได้กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่าสื่อมวลชนลาวมีพัฒนาการดังนี้

หนังสือพิมพ์รุ่นแรกบางฉบับของลาวในยุคที่หนึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าแข้งข้าว สินค้าและการบริการซึ่งน่าประหลาดใจให้มากแก่ระบบนายทุนที่กำลังเกิดขึ้น นอกจากนี้บางฉบับมุ่งเปิดโปงเบื้องหลังต่าง ๆ และมีชื่อเสียงในเรื่องการนำเสนอคำวิพากษ์วิจารณ์ เสียดสีเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางสังคมและการเมือง เช่น การวิจารณ์ฝ่ายตรงกันข้าม แต่ก็ยังมีบางฉบับที่มุ่งกระตุ้นมติมหาชนในบางเรื่อง ด้วย

อย่างเช่น หนังสือพิมพ์ "ลาวใหญ่" ของ "สมาคมศิลปินและกีฬา" ของเยาวชนลาว กระตุ้นให้คนลาวลุกขึ้นต่อต้านการปกครองของฝรั่งเศส หนังสือพิมพ์บางฉบับเกี่ยวข้องกับ การต่อสู้เพื่อเอกราชจากการปกครองของคนต่างประเทศ และจนกระทั่งทุกวันนี้หนังสือพิมพ์ก็ยังคงรักษาประเพณีที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและการเมืองนี้เอาไว้

หนังสือพิมพ์ระยะแรกมีลักษณะค่อนข้างจะขึ้นอยู่กับบุคคล เพราะหลายฉบับมีเจ้าของและนักเขียนเป็นคน ๆ เดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นในการวิจารณ์คุณธรรมของคน ความชั่วร้ายของผู้มีอำนาจหรือโจมตีความมั่งงายและอำนาจของบาทหลวง นักหนังสือพิมพ์ลาวได้ปกป้องประชาชนอย่างกล้าหาญ บทบรรณาธิการที่แหลมคมวิจารณ์เจ้าหน้าที่รัฐ แต่ผู้ตอบโต้ก็ได้มีการสั่งจับสั่งขึ้นศาลและบางครั้งถูกจับกุมขัง

วิทยุกระจายเสียง ระบบโครงสร้างการกระจายเสียงของลาวในยุคนี้ ก็เหมือนกับประเทศใกล้เคียงคือระบบการกระจายเสียงของลาว รัฐบาลเป็นเจ้าของ และมีการบริหารงานโดยระบบราชการ การบริหารงานสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งต่าง ๆ จะเป็นเจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการ และรัฐบาลจะมีความรับผิดชอบทางการเงินและการใช้จ่ายในกิจการกระจายเสียงทั้งหมด แม้สถานีวิทยุกระจายเสียงจำนวนหนึ่งได้มีการโฆษณาสินค้าบ้าง แต่ก็ไม่สามารถหาเงินสำหรับการใช้จ่ายในการกระจายเสียงได้

ภาพยนตร์ ในประเทศลาวยังไม่มีบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ ที่มีก็เป็นกลุ่มคนหรือคณะบุคคลที่ได้จดทะเบียนเพื่อดำเนินการสร้างและจำหน่ายภาพยนตร์ไปยังโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ การสร้างภาพยนตร์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นภาพยนตร์ข่าว เหตุการณ์ทางการเมืองมากกว่าภาพยนตร์เรื่อง กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะอยู่ที่เวียงจันทน์และกลุ่มผู้สร้างของฝ่ายปะเทดลาวที่ทำหน้าที่ถ่ายทำการเคลื่อนไหวของบรรดาผู้นำฝ่ายปะเทดลาวในการพบปะ เจรจา กับฝ่ายเวียงจันทน์และเรื่องเกี่ยวกับขบวนการต่อสู้ของประชาชนลาว ส่วนกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ในเวียงจันทน์ก็มีการสร้างภาพยนตร์สารคดีและความบันเทิง แต่มีจำนวนไม่มาก เนื่องด้วยขาดบุคลากร เงินทุนจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้ ภาพยนตร์ลาวจึงมีจำนวนน้อยไม่สามารถสนองความต้องการของมวลชนได้ จึงจำเป็นต้องนำเข้าภาพยนตร์จากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

ภาพยนตร์ที่นำเข้ามาฉายในโรงภาพยนตร์ลาวส่วนใหญ่จะเป็นภาพยนตร์ไทย จีน ฝรั่งเศส อินเดีย และเวียดนาม

ในช่วงระยะ 1950-1975 สื่อมวลชนลาวมี 2 ระบบที่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างสื่อมวลชนลาวของฝ่ายปะเทดลาวและฝ่ายราชอาณาจักรลาวตรงที่ว่าสื่อมวลชนฝ่ายปะเทดลาวมักเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง การปลุกระดมประชาชนให้มีความรักชาติ มีความอดทนต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชของชาติไม่มีการโฆษณาสินค้า และมีรัฐเป็นเจ้าของ สำหรับสื่อมวลชนฝ่ายราชอาณาจักรลาวมีเอกชนเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์เนื้อหา นอกจากเสนอเรื่องการเมืองแล้วยังมีการเสนอข่าวเรื่องอาชญากรรมค่านินทาและเรื่องที่น่าตื่นเต้นต่าง ๆ เจ้าของสื่อส่วนใหญ่ทำงานเพื่อเงิน และผลประโยชน์ทางการเมือง

สื่อมวลชนทั้ง 2 ระบบ ดำเนินการอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สื่อมวลชนยังไม่ได้มีการแข่งขันทำธุรกิจอย่างจริงจัง ยังเป็นสื่อที่ทำเพื่อประโยชน์ทางการเมือง ผู้มีอำนาจทางการเมืองต่างก็ครอบงำสื่อมวลชนและประชาชน หลังอำนาจทางการเมืองพยายามใช้สื่อมวลชนครอบงำและแบ่งเอาประชาชนมาเข้าข้างฝ่ายตน

เมื่อประเทศลาวเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ในปี 1975 ลักษณะและจุดมุ่งหมายของสื่อมวลชนได้เปลี่ยนโฉมหน้าอย่างรวดเร็ว หนังสือพิมพ์ไม่ได้เป็นของเอกชนอีกต่อไป และจุดประสงค์เบื้องต้นอย่างหนึ่งก็คือการสอนและกระตุ้นให้ประชาชนมีบทบาทในการปกป้องรักษาประเทศชาติ และพัฒนาประเทศตามแบบสังคมนิยมด้วยวิธีการเผยแพร่นโยบายของพรรคและรัฐบาล ให้ประชาชนรู้เข้าใจและนำไปปฏิบัติ สื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องหาแรงสนับสนุนมาให้จุดหมายทางการเมืองแทนที่จะให้แหล่งข่าวสารข้อมูลและความคิดเห็นต่าง ๆ กัน สำหรับผู้รับสารได้วิเคราะห์ด้วยตนเอง

จากการวิเคราะห์ระบบสื่อมวลชนลาวในยุคที่ 1 นี้ ผู้วิจัยพบว่าระบบสื่อมวลชนลาวดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีอำนาจนิยม เพราะว่าสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ต้องอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของรัฐและดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์ของชนชั้นปกครองซึ่งระบบการใช้อำนาจควบคุมของรัฐก็มีความแตกต่างกันไป เช่น สื่อในสังกัดฝ่ายปะเทดลาวจะมีการควบคุมดูแลจากพรรคและรัฐทั้งหมด

ส่วนสื่อสิ่งกีดฝ่ายราชอาณาจักรลาวปล่อยให้เอกชนเป็นเจ้าของสื่อหนังสือพิมพ์ แต่มีการควบคุมดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ ทฤษฎีนี้รับรองความชอบธรรมของการเป็นเซ็นเซอร์ล่วงหน้าและการปิดกั้นเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยใช้อำนาจลงโทษสั่งปิดโรงพิมพ์โดยเฉพาะการตีพิมพ์เนื้อหาเรื่องราวทางการเมืองหรืออะไรก็ตามที่พาดพิงไปกระทบกระเทือนอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างชัดแจ้งการใช้อำนาจของรัฐก็มีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ เช่น การออกบทบัญญัติทางกฎหมายหรือการเข้ามาควบคุมดูแลการผลิตงานของสื่อมวลชน การสร้างบรรยากาศความกดดันทางจรรยาบรรณจากผู้ร่วมอาชีพการควบคุมการนำเข้าของสื่อต่างประเทศ การใช้สิทธิทางรัฐบาลที่แต่งตั้งกองบรรณาธิการ หรือคณะกรรมการตรวจเซ็นเซอร์สารก่อนการตีพิมพ์ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย